

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2023,

kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o státním zastupitelství

Čl. I

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění zákona č. 261/1994 Sb., zákona č. 201/1997 Sb., zákona č. 169/1999 Sb., zákona č. 11/2001 Sb., zákona č. 14/2002 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 310/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 630/2004 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 314/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 303/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 293/2013 Sb., zákona č. 64/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 325/2017 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 218/2021 Sb. a zákona č. 261/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 2 větě první se slova „správu státního zastupitelství“ nahrazují slovy „státní správu státního zastupitelství (dále jen „správa státního zastupitelství“)“.
2. V § 3 odst. 2 se za slovo „stanovených“ vkládají slova „tímto zákonem nebo“.
3. V § 6 odst. 1 se část věty za středníkem včetně středníku zrušuje.
4. § 9 zní:

„§ 9

(1) Nejvyššího státního zástupce jmenuje vláda na návrh ministra spravedlnosti na funkční období 7 let.

(2) Nejvyšším státním zástupcem může být jmenována osoba, která svými odbornými znalostmi, profesními zkušenostmi, schopnostmi řízení lidí a morálními vlastnostmi dává záruky řádného výkonu funkce nejvyššího státního zástupce.

(3) Předpokladem pro jmenování do funkce nejvyššího státního zástupce je právní praxe v délce nejméně 10 let, z toho nejméně 6 let ve funkci státního zástupce.

(4) Nejvyšším státním zástupcem nemůže být jmenována osoba, které bylo pravomocným

rozhodnutím v rámci právní praxe uvedené v odstavci 3 uloženo kárné opatření, nebylo-li zahlazeno.

(5) Nikdo nemůže být jmenován nejvyšším státním zástupcem více než jednou; k výkonu funkce, která zanikla podle § 11 odst. 4 písm. b), se přitom nepřihlíží.

(6) Vláda na návrh ministra spravedlnosti odvolá nejvyššího státního zástupce z funkce, pokud zaviněným hrubým porušením svých povinností anebo svým zaviněným hrubě nevhodným jednáním zásadním způsobem ohrozil důvěru v řádnou činnost nejvyššího státního zástupce nebo soustavy státního zastupitelství, zejména důvěru v zákonnost jejich postupu nebo v jejich nestrannost anebo odbornost, nebo zásadním způsobem ohrozil vážnost a důstojnost funkce nejvyššího státního zástupce nebo státního zastupitelství.

(7) Vláda uveřejní údaj o odvolání nejvyššího státního zástupce v den, kdy o tom rozhodla.“.

5. Za § 9 se vkládají nové § 9a a 9b, které znějí:

„§ 9a

Ustanovení správního řádu o správním řízení se na rozhodování vlády o jmenování nebo odvolání nejvyššího státního zástupce nepoužijí.

§ 9b

(1) Žalobu podle soudního řádu správního proti rozhodnutí o odvolání je oprávněn podat pouze odvolaný nejvyšší státní zástupce.

(2) Žalobu může odvolaný nejvyšší státní zástupce podat do 15 dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí o odvolání oznámeno doručením písemného vyhotovení.

(3) K projednání žaloby je příslušný Nejvyšší správní soud.

(4) Žalobě nelze přiznat odkladný účinek.

(5) Nejvyšší správní soud žalobu projedná přednostně a rozhodne o ní nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy podaná žaloba bude prostá vad, které brání pokračování v řízení.“.

6. § 10 zní:

„§ 10

(1) Vrchního, krajského nebo okresního státního zástupce jmenuje ministr spravedlnosti na návrh vedoucího státního zástupce stojícího v čele nejbližší vyššího státního zastupitelství, v jehož obvodu má být vedoucí státní zástupce jmenován, nebo na návrh nejvyššího státního zástupce, a to na funkční období 7 let.

(2) Vrchním, krajským nebo okresním státním zástupcem může být jmenován státní zástupce, který úspěšně absolvoval výběrové řízení na funkci vedoucího státního zástupce a který svými odbornými znalostmi, profesními zkušenostmi a morálními vlastnostmi dává záruky řádného výkonu této funkce.

(3) Předpokladem pro jmenování do funkce

a) vrchního státního zástupce je výkon funkce státního zástupce v délce nejméně 6 let,

b) krajského státního zástupce je výkon funkce státního zástupce v délce nejméně 4 roky a

c) okresního státního zástupce je výkon funkce státního zástupce v délce nejméně 2 roky.

(4) Vrchním, krajským nebo okresním státním zástupcem nemůže být jmenován státní zástupce, kterému bylo pravomocným rozhodnutím uloženo kárné opatření, nebylo-li zahlazeno.

(5) Vrchní státní zástupce nebo krajský státní zástupce může u téhož státního zastupitelství vykonávat funkci vedoucího státního zástupce nejvýše 2 po sobě jdoucí funkční období.

(6) Vrchní, krajský nebo okresní státní zástupce může být odvolán ze své funkce pouze rozhodnutím vydaným v kárném řízení.“.

7. Za § 10 se vkládají nové § 10a až 10c, které znějí:

„§ 10a

(1) Návrh na jmenování vedoucího státního zástupce podle § 10 může osoba uvedená v § 10 odst. 1 podat ministru spravedlnosti jen po provedení výběrového řízení.

(2) Výběrová komise má 5 členů, z nichž 1 člena jmenuje ministr spravedlnosti a po 2 členech nejvyšší státní zástupce a vedoucí státní zástupce stojící v čele nejbližší vyššího státního zastupitelství, v jehož obvodu má být vedoucí státní zástupce jmenován.

(3) Ministr spravedlnosti návrhu na jmenování vedoucího státního zástupce nevyhoví, pokud navržená osoba nesplňuje předpoklady pro řádný výkon funkce vedoucího státního zástupce; v takovém případě o tom ministr spravedlnosti s uvedením důvodu písemně vyrozumí navrhovatele a toho, kdo byl navržen ke jmenování.

§ 10b

(1) Náměstka vedoucího státního zástupce jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti na návrh vedoucího státního zástupce, o jehož náměstka se jedná.

(2) Náměstkem vedoucího státního zástupce nemůže být jmenován státní zástupce, kterému bylo pravomocným rozhodnutím uloženo kárné opatření, nebylo-li zahlazeno.

(3) Náměstkem nejvyššího státního zástupce může být jmenován pouze státní zástupce, který vykonává funkci státního zástupce nejméně 4 roky.

§ 10c

Okresní, krajský a vrchní státní zástupce a náměstek vedoucího státního zástupce absolvují odborný vzdělávací program Justiční akademie zaměřený na oblast řízení státního zastupitelství, a to nejpozději do 2 let ode dne jmenování do funkce.“.

8. § 11 zní:

„§ 11

(1) Vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního zástupce se této funkce může vzdát písemným oznámením tomu, kdo ho do této funkce jmenoval; funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce v tomto případě zanikne uplynutím kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém bylo oznámení o vzdání se funkce doručeno.

(2) Funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce zaniká též

a) dnem přeložení k výkonu funkce k jinému státnímu zastupitelství,

- b) dnem, k němuž mu vznikla funkce evropského nejvyššího žalobce, evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce,
- c) dnem nabytí právní moci rozhodnutí kárného soudu, kterým mu bylo uloženo kárné opatření odvolání z funkce vedoucího státního zástupce nebo z funkce náměstka vedoucího státního zástupce, nebo
- d) dnem, ve kterém došlo k zániku jeho funkce státního zástupce.

(3) Funkce vedoucího státního zástupce zaniká též uplynutím jeho funkčního období.

(4) Funkce nejvyššího státního zástupce zaniká též

- a) dnem, ke kterému vláda nejvyššího státního zástupce odvolala, nebo

- b) dnem nabytí právní moci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o zrušení rozhodnutí vlády o odvolání předchozího nejvyššího státního zástupce.

(5) Funkce náměstka vedoucího státního zástupce zaniká též dnem, k němuž byl jmenován do funkce vedoucího státního zástupce.

(6) Vzdání se funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce ani odvolání z této funkce nemají za následek zánik funkce státního zástupce.“.

9. V § 12 se doplňuje odstavec 7, který zní:

„(7) Nejvyšší státní zástupce vydá po projednání s vrchními a krajskými státními zástupci a s předchozím souhlasem ministra spravedlnosti pravidla kariérního postupu státních zástupců, pravidla postupu při vyhlašování výběrového řízení na funkci státního zástupce nebo vedoucího státního zástupce, pravidla postupu při výběrových řízeních na funkci státního zástupce nebo vedoucího státního zástupce a pravidla jednání výběrové komise; tato pravidla jsou závazná pro státní zástupce a členy výběrové komise.“.

10. § 13i zní:

„§ 13i

Zjistí-li příslušný orgán správy státního zastupitelství okolnosti nasvědčující tomu, že se státní zástupce, vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního zástupce dopustil kárného provinění, podá návrh na zahájení kárného řízení, nelze-li věc vyřídit podle § 31; návrh na zahájení řízení podle zákona upravujícího řízení ve věcech státních zástupců podá též, nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že státní zástupce je nezpůsobilý k výkonu funkce podle § 26.“.

Poznámka pod čarou č. 6 se zrušuje, a to včetně odkazu na poznámku pod čarou.

11. V § 14 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Pro účely výkonu oprávnění podat podle zvláštního právního předpisu soudu žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení jsou státní zastupitelství a nejvyšší státní zástupce dále oprávněni provádět potřebná zjištění u orgánů a osob uvedených v odstavci 1 a 3, zejména mohou požadovat předložení dokumentů a spisů, nahlížet do nich a pořizovat z nich opisy a výpisy a požadovat podání potřebných vysvětlení; orgány a osoby uvedené v odstavci 1 a 3 jsou povinny na žádost státního zastupitelství nebo nejvyššího státního zástupce poskytnout při výkonu tohoto oprávnění požadovanou součinnost.“.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 6.

12. V § 14 odst. 6 větě první se číslo „4“ nahrazuje číslem „5“.
13. V § 16a odst. 2 se na konci textu věty první doplňují slova „; podání musí být podepsáno“.
14. V § 19 se odstavec 6 včetně poznámky pod čarou č. 5g zrušuje.
15. V § 21 odst. 1 písm. d) se slova „k němuž byl státní zástupce jmenován soudcem,“ nahrazují slovy „ve kterém státní zástupce složil slib soudce nebo k němuž byl“.
16. V § 21 odst. 2 písm. c) se slovo „zjištěno“ nahrazuje slovem „rozhodnuto“.
17. V § 22 odstavec 1 zní:
- „(1) Ministr spravedlnosti dočasně zproští výkonu funkce státního zástupce,
- a) byl-li jmenován soudcem Ústavního soudu, a to na dobu výkonu této funkce,
- b) stal-li se soudcem nebo asistentem soudce mezinárodního soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu nebo byl-li pověřen výkonem obdobné funkce u mezinárodního soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu, a to na dobu výkonu této funkce, nebo
- c) byl-li dočasně přidělen k ministerstvu nebo Justiční akademii podle § 19a odst. 1, a to na dobu tohoto dočasného přidělení.“.
18. V § 22 odst. 2 písm. b) se slova „pro takové kárné provinění, pro které je možno uložit kárné opatření odvolání z funkce“ nahrazují slovy „, pokud je v návrhu na zahájení kárného řízení navrženo uložení kárného opatření odvolání z funkce státního zástupce“.
19. V § 22 odst. 2 písm. c) se slovo „nezpůsobilosti“ nahrazuje slovem „způsobilosti“.
20. V § 22 odst. 4 se za slovo „dnem“ vkládají slova „následujícím po dni“.
21. V § 22 odst. 5 se slova „přísluší státnímu zástupci jeho dosavadní plat podle zvláštního právního předpisu.^{5h)}“ nahrazují slovy „písm. b) platí ustanovení § 19a odst. 5 obdobně.“.
- Poznámka pod čarou č. 5h se zrušuje.
22. V § 24 se odstavec 6 zrušuje.
- Dosavadní odstavec 7 se označuje jako odstavec 6.
- Poznámka pod čarou č. 5k se zrušuje.
23. Za § 24 se vkládá nový § 24a, který zní:

„§ 24a

(1) Státní zástupce nesmí ode dne, který je stanoven jako den nástupu do funkce, až do zániku funkce státního zástupce, kromě výkonu funkce státního zástupce, vedoucího státního zástupce nebo jeho náměstka anebo činností spojených s dočasným přidělením k ministerstvu nebo Justiční akademii, zastávat žádnou jinou placenou funkci ani vykonávat

jinou výdělečnou činnost, s výjimkou správy vlastního majetku včetně členství v orgánech bytových družstev, společenství vlastníků jednotek a jiných právnických osob, jejichž hlavní předmět činnosti je zaměřen na uspokojování bytových potřeb svých členů, činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké, činnosti aktivního sportovce, činnosti v poradních orgánech ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy nebo vlády, orgánech komor Parlamentu, poradních a kontrolních orgánech Evropské unie, Rady Evropy a jiných mezinárodních organizací nebo činnosti v Orgánu nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky podle zákona o zpravodajských službách České republiky za předpokladu, že tyto činnosti jsou slučitelné s požadavky na řádný výkon funkce státního zástupce.

(2) Státní zástupce může vykonávat službu vojáka v aktivní záloze, nebrání-li tomu jeho povinnosti při výkonu funkce; za službu v aktivní záloze je státní zástupce oprávněn přijímat naturální a peněžní náležitosti podle zákona upravujícího postavení vojáka v záloze.

(3) Výkon činností podle odstavců 1 a 2, s výjimkou správy vlastního majetku, za kalendářní rok státní zástupce oznámí nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku vedoucímu státnímu zástupci, vedoucí státní zástupce nadřízenému vedoucímu státnímu zástupci a nejvyšší státní zástupce ministru spravedlnosti. V oznámení uvede předmět této činnosti, způsob a místo jejího výkonu a pro koho a v jakém rozsahu tuto činnost vykonával. Oznámení podle věty první státní zástupce, vedoucí státní zástupce nebo nejvyšší státní zástupce nepodává v případě, že v daném roce nevykonával činnost, na kterou se povinnost podat oznámení podle věty první vztahuje, nebo pokud výše celkového hrubého ročního příjmu z této činnosti nepřesáhla 20 % jeho ročního platu za tento kalendářní rok.

(4) Státní zástupce nesmí ode dne, který je stanoven jako den nástupu do funkce, až do zániku funkce státního zástupce zastávat funkci ve statutárním, řídicím a kontrolním orgánu podnikající právnické osoby a nesmí být svěrenským správcem nebo další osobou určenou k dohledu nad správou svěrenského fondu, jehož účelem je provozování obchodního závodu.“.

24. Za § 26 se vkládá nový § 26a, který včetně nadpisu zní:

„§ 26a

Evidenční ochrana státního zástupce

Ministerstvo vnitra na žádost nadřízeného vedoucího státního zástupce provede u státního zástupce, u něhož lze v souvislosti s výkonem působnosti státního zastupitelství důvodně předpokládat ohrožení jeho života nebo zdraví, opatření k evidenční ochraně osobních údajů státního zástupce, jeho manžela, partnera, dítěte a rodičů, jejich soukromých vozidel, jakož i opatření k evidenční ochraně služebních vozidel.“.

25. Část osmá včetně nadpisu zní:

„ČÁST OSMÁ

KÁRNÁ ODPOVĚDNOST

§ 27

Státní zástupce, vedoucí státní zástupce a náměstek vedoucího státního zástupce jsou odpovědní za kárné provinění. Státní zástupce jmenovaný do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce je odpovědný za kárné provinění v případech, ve kterých to nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce umožňuje; ustanovení této části se na státního zástupce jmenovaného do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného

§ 28

(1) Kárným proviněním státního zástupce je zaviněné porušení povinnosti státního zástupce nebo zaviněné jednání, kterým státní zástupce ohrozil důvěru v nestranný, odborný nebo zákonný postup státního zástupce nebo státního zastupitelství anebo snížil vážnost a důstojnost funkce státního zástupce nebo státního zastupitelství.

(2) Kárným proviněním vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce je též zaviněné porušení povinnosti vyplývající z výkonu funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce.

§ 29

Odpovědnost státního zástupce, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce za kárné provinění zaniká, nebyl-li do 3 let od jeho spáchání podán návrh na zahájení kárného řízení.

§ 30

(1) Za kárné provinění podle § 28 odst. 1 lze státnímu zástupci uložit podle závažnosti kárného provinění některé z těchto kárných opatření:

- a) důtku,
- b) snížení platu až o 30 % na dobu nejdéle 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se státní zástupce dopustil v době před zaházením kárného opatření, na dobu nejdéle 2 let, nebo
- c) odvolání z funkce státního zástupce.

(2) Za kárné provinění podle § 28 odst. 2 lze vedoucímu státnímu zástupci nebo náměstkovi vedoucího státního zástupce uložit podle závažnosti kárného provinění některé z těchto kárných opatření:

- a) důtku,
- b) odnětí zvýšení platového koeficientu za výkon funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce na dobu nejdéle 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního zástupce dopustil v době před zaházením kárného opatření, na dobu nejdéle 2 let,
- c) snížení platu až o 30 % na dobu nejdéle 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního zástupce dopustil v době před zaházením kárného opatření, na dobu nejdéle 2 let, nebo
- d) odvolání z funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce.

(3) Kárné opatření odvolání z funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce lze uložit vedle kárného opatření snížení platu.

(4) Od uložení kárného opatření lze upustit, pokud je projednání kárného provinění vzhledem k jeho povaze a závažnosti a osobě státního zástupce, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce postačující k dosažení účelu kárného řízení.

(5) Za více kárných provinění téhož státního zástupce, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce projednaných ve společném řízení se uloží kárné opatření podle ustanovení vztahujícího se na kárné provinění nejpřísněji postižitelné.

(6) Kárné opatření snížení platu a odnětí zvýšení platového koeficientu se vůči kárně

postiženému uplatní od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po dni nabytí právní moci rozhodnutí o uložení kárného opatření.

§ 31

Drobné nedostatky a poklesky může orgán správy státního zastupitelství, který je oprávněn podat návrh na zahájení kárného řízení, státnímu zástupci, vedoucímu státnímu zástupci nebo náměstkovi vedoucího státního zástupce písemně vytknout, aniž by podal návrh na zahájení kárného řízení.

§ 32

(1) Vedoucí státní zástupce může pro účely podání návrhu na zahájení kárného řízení nebo řízení o způsobilosti k výkonu funkce provádět nezbytné šetření; při tom postupuje podle části páté tohoto zákona.

(2) Vedoucí státní zástupce provede šetření podle odstavce 1 též na žádost nadřízeného vedoucího státního zástupce oprávněného podat návrh na zahájení kárného řízení nebo řízení o způsobilosti k výkonu funkce nebo na žádost ministerstva. O výsledku šetření vedoucí státní zástupce vyrozumí toho, kdo o něj požádal, a předloží mu shromážděné podklady.“

26. V § 32a se na konci odstavce 5 doplňuje věta „V řízení před soudem asistent nemůže státního zástupce zastupovat, může však nahlížet do spisu.“.

27. V § 33 odstavec 7 zní:

„(7) Právní čekatel je oprávněn pod vedením státního zástupce provádět jednoduché úkony státního zástupce nebo státního zastupitelství a pod vedením odborného zaměstnance státního zastupitelství administrativní činnost. Státní zástupce může pověřit právního čekatele, aby jej zastupoval při jednotlivém úkonu trestního řízení nebo jiného než trestního řízení. V řízení před soudem se může státní zástupce dát zastoupit právním čekatelem jen v řízení před okresním soudem; v případě řízení o schválení dohody o vině a trestu zastoupení není možné.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Nejvyššímu státnímu zástupci, který vykonával tuto funkci ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, končí funkční období uplynutím 7 let ode dne, kdy s výkonem této funkce započal.
2. Vrchnímu, krajskému nebo okresnímu státnímu zástupci, který vykonával tuto funkci ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona a který započal s výkonem své funkce
  - a) do konce roku 2004, končí funkční období dnem 31. prosince 2024,
  - b) v letech 2005 až 2011, končí funkční období dnem 30. června 2025,
  - c) v letech 2012 až 2015, končí funkční období dnem 31. prosince 2025,
  - d) v letech 2016 a 2017, končí funkční období dnem 30. června 2026,
  - e) v letech 2018 a 2019, končí funkční období dnem 31. prosince 2026,
  - f) v období od 1. ledna 2020 do 30. června 2020, končí funkční období dnem 30. června 2027.
3. Vrchnímu, krajskému nebo okresnímu státnímu zástupci, který vykonával tuto funkci ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona a který započal s výkonem své funkce v období

od 1. července 2020 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, končí funkční období uplynutím 7 let ode dne, kdy s výkonem této funkce započal.

4. Zákaz opakování výkonu funkce vedoucího státního zástupce a omezení jmenovat vedoucího státního zástupce u téhož státního zastupitelství podle zákona č. 283/1993 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se uplatní i na vedoucí státní zástupce, kteří vykonávají tuto funkci ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona.
5. Řízení o návrhu na odvolání z funkce vrchního, krajského nebo okresního státního zástupce podle § 10 odst. 4 zákona č. 283/1993 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí a práva a povinnosti s ním související se posoudí podle dosavadních právních předpisů.
6. Oznámení o výkonu činnosti podle § 24a odst. 3 zákona č. 283/1993 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se poprvé podává do 30. června kalendářního roku následujícího po dni nabytí účinnosti tohoto zákona a zahrnuje pouze činnosti vykonávané ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců

Čl. III

V zákoně č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců, ve znění zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 14/2002 Sb., zákona č. 279/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 420/2002 Sb., zákona č. 425/2002 Sb. a , zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 626/2004 Sb., zákona č. 630/2004 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 418/2009 Sb., zákona č. 425/2010 Sb., zákona č. 347/2011 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb. a zákona č. 18/2022 Sb., § 9 včetně nadpisu zní:

„§ 9

Plat při dočasném zproštění výkonu funkce státního zástupce

- (1) Při dočasném zproštění výkonu funkce státnímu zástupci po dobu
  - a) výkonu funkce soudce Ústavního soudce dosavadní plat nepřísluší,
  - b) výkonu funkce soudce, asistenta soudce nebo obdobné funkce u mezinárodního soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu přísluší dosavadní plat, pokud mu odměnu za výkon funkce v zahraničí neposkytuje tento mezinárodní soud, mezinárodní trestní tribunál nebo obdobný mezinárodní soudní orgán,
  - c) dočasného přidělení k Ministerstvu spravedlnosti nebo Justiční akademii přísluší dosavadní plat.
- (2) Po dobu dočasného zproštění výkonu funkce podle § 22 odst. 2 zákona o státním zastupitelství přísluší státnímu zástupci 50 % platu, na který mu vznikl nárok ke dni, k němuž došlo k dočasnému zproštění výkonu funkce, a po dobu trvání dočasného zproštění výkonu funkce. Nedošlo-li k zániku funkce státního zástupce, doplatí se státnímu zástupci zbývající část platu, na kterou by mu jinak vznikl nárok; to neplatí, byl-li státní zástupce pravomocně odsouzen pro trestný čin.“.

Poznámky pod čarou č. 16 a 17 se zrušují.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Čl. IV

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 314/2008 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 396/2012 Sb. a zákona č. 315/2019 Sb., se mění takto:

1. V § 1 se slova „, postup kárného soudu a účastníků v řízení o kárné odpovědnosti soudců, předsedů soudu, místopředsedů soudu, předsedů kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu, státních zástupců a soudních exekutorů a v řízení o způsobilosti soudce a státního zástupce vykonávat svou funkci“ nahrazují slovy „a postup kárného soudu a účastníků v těchto řízeních“.
2. V § 2 písm. a) se za slovo „zástupce“ vkládají slova „, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce“.
3. V § 4a odst. 7 větě druhé se za slovo „zástupce“ vkládají slova „, vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního zástupce“.
4. V § 8 se doplňuje odstavec 6, který zní:

„(6) Návrh na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce je oprávněn podat

  - a) ministr spravedlnosti proti kterémukoliv vedoucímu státnímu zástupci a jeho náměstkovi,
  - b) nejvyšší státní zástupce proti svému náměstkovi, kterémukoliv vrchnímu, krajskému a okresnímu státnímu zástupci a jeho náměstkovi,
  - c) vrchní státní zástupce proti svému náměstkovi, krajskému státnímu zástupci krajského státního zastupitelství a okresnímu státnímu zástupci okresního státního zastupitelství ve svém obvodu a jeho náměstkovi,
  - d) krajský státní zástupce proti svému náměstkovi a proti okresnímu státnímu zástupci okresního státního zastupitelství ve svém obvodu a jeho náměstkovi,
  - e) okresní státní zástupce proti svému náměstkovi.“
5. V § 9 odst. 2 větě první a v § 23 odst. 1 větě první se slova „nebo státního zástupce“ nahrazují slovy „, státního zástupce, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce“.
6. V § 9 odst. 3 se slova „zástupce nebo“ nahrazují slovy „zástupce, vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního zástupce anebo“.
7. V § 12 odst. 3 a v § 16 odst. 4 se za písmeno a) vkládá nové písmeno b), které zní:

„b) nejvyššího státního zástupce, je-li kárně obviněným vedoucí státní zástupce,“.

Dosavadní písmena b) až e) se označují jako písmena c) až f).

8. V § 12 odst. 3 a v § 16 odst. 4 se na konci textu písmene c) doplňují slova „nebo náměstek vedoucího státního zástupce“.
9. V § 14 písm. b) se slova „nebo státnímu zástupci“ nahrazují slovy „, státnímu zástupci, vedoucímu státnímu zástupci nebo náměstkovi vedoucího státního zástupce“, za slova „o státního zástupce“ se vkládají slova „, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce“ a slova „funkce státního zástupce“ se nahrazují slovem „funkce“.
10. V § 14 písm. c) se slova „soudce, státního zástupce nebo soudního exekutora“ nahrazují slovy „kárně obviněného“.
11. V § 20 odst. 1 se za písmeno a) vkládá nové písmeno b), které zní:
„b) nejvyššímu státnímu zástupci, je-li kárně obviněným vedoucí státní zástupce,“.
Dosavadní písmena b) až e) se označují jako písmena c) až f).
12. V § 20 odst. 1 se na konci textu písmene c) doplňují slova „nebo náměstek vedoucího státního zástupce“.
13. V § 22 odst. 1 se za slovo „zástupce“ vkládají slova „, vedoucí státní zástupce, náměstek vedoucího státního zástupce“.
14. V § 23 odst. 1 větě poslední se slova „nebo státnímu zástupci“ nahrazují slovy „, státnímu zástupci, vedoucímu státnímu zástupci nebo náměstkovi vedoucího státního zástupce“.
15. V § 23 odst. 2 se za slova „o státního zástupce“ vkládají slova „, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce“ a za slova „státní zástupce“ se vkládají slova „, vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního zástupce“.
16. V § 24 větě první se slova „nebo státního zástupce, jako by nebyl pro kárné provinění stíhán“ nahrazují slovy „, státního zástupce, vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce, jako by nebyl kárně postižen“.

ČÁST ČTVRTÁ ÚČINNOST

Čl. V

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2024, s výjimkou ustanovení čl. I bodů 17 a 21 a čl. III, která nabývají účinnosti prvním dnem prvního kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

V souladu s Plánem legislativních prací vlády na zbývajících částech roku 2022 schváleným usnesením vlády č. 332 ze dne 27. dubna 2022 nebylo u tohoto návrhu zákona hodnocení dopadů regulace prováděno.

Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Zákon o státním zastupitelství byl v původním znění přijat těsně po zásadní změně ve společnosti spojené s pádem totalitního režimu v roce 1989. Jeho hlavní úlohou bylo vytvořit model orgánu veřejné žaloby nahrazujícího monokratickou, centralizovaně uspořádanou, hierarchicky důsledně vystavěnou a z hlediska začlenění mezi mocenské orgány samostatně stojící prokuraturu s vlastním ústavním zakotvením. I přes následné změny (zejména změny provedené zákonem č. 14/2002 Sb.) není současná právní úprava státního zastupitelství shledávána jako zcela optimální a je již dlouhodobě předmětem snah o revizi. V této souvislosti lze zmínit zejména věcný záměr nové úpravy zákona o státním zastupitelství schválený vládou jejím usnesením č. 756 ze dne 10. října 2012 či následný návrh zákona o státním zastupitelství předložený Poslanecké sněmovně v 6. volebním období (tisk 1054) nebo návrh zákona předložený Poslanecké sněmovně v 7. volebním období (tisk 789). Jedním z cílů všech těchto snah byla eliminace rizika zasahování výkonné moci do vlastní činnosti státního zastupitelství.

Jak ukázal komplikovaný legislativní proces u předchozích návrhů komplexní úpravy státního zastupitelství, které nakonec nebyly Poslaneckou sněmovnou ani věcně projednávány (tisk 1054 prošel pouze prvním čtením, tisk 789 nebyl projednáván vůbec), připravit návrh zákona, který by zcela nahradil dosavadní zákon č. 283/1993 Sb., není v současné době reálné.

Ostatně s komplexním návrhem nepočítá ani programové prohlášení této vlády, které uvádí, že „do konce roku 2022 dokončíme návrh novelizace zákona o státním zastupitelství, která přinese změny v postavení vedoucích státních zástupců, konkrétně zavedeme funkční období, pravidla pro jejich transparentní výběr i podmínky jejich odvolání, včetně zpřesnění podmínek pro odvolání nejvyššího státního zástupce“, v programovém prohlášení je obsažen rovněž i závazek k přijetí opatření k posílení odpovědnosti státních zástupců.

Předložená novela zákona o státním zastupitelství a navazující novela zákona o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců (dále též i jen „zákon o platu státních zástupců“ nebo „zákon č. 201/1997 Sb.“) a zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů proto reaguje pouze na nejpalčivější problémy současné úpravy a řeší tak jenom otázky spjaté se jmenováním a odvoláváním vedoucích státních zástupců a dále pak některé otázky vyvolané požadavky praxe.

Jádrem předložené právní úpravy je především stanovení jasnějších pravidel pro jmenování a odvolávání vedoucích státních zástupců a trvání jejich funkčních období.

Právní úprava postupu jmenování a odvolávání vedoucích státních zástupců by měla eliminovat riziko nepřijatelného politického vlivu nebo tlaku na činnost státního zastupitelství a jeho fungování.

V současné době jmenuje nejvyššího státního zástupce vláda na návrh ministra spravedlnosti, ostatní vedoucí státní zástupce jmenuje ministr spravedlnosti buď na návrh vedoucího státního

zástupce bezprostředně vyššího státního zastupitelství, nebo na návrh nejvyššího státního zástupce. Bližší požadavky na osoby vedoucích státních zástupců nejsou na zákonné úrovni stanoveny, tj. lze tak navrhnout ke jmenování kteréhokoli státního zástupce, zákon jejich okruh nijak nelimituje (určité omezení pro praxi vyplývá z Dohody o výběru a kariérním postupu státních zástupců, která byla dne 25. června 2018 uzavřena mezi ministrem spravedlnosti a vedoucími státními zástupci s personální kompetencí). Podle stávající právní úpravy je funkce vedoucích státních zástupců, tedy i nejvyššího státního zástupce, časově neomezená (absentuje ustanovení omezující výkon funkce na konkrétní období). Nejvyššího státního zástupce lze odvolat bez uvedení důvodu, k odvolání ostatních vedoucích státních zástupců může dojít z důvodu závažného porušení povinností vyplývajících z výkonu jejich funkce vedoucího státního zástupce. Nejvyššího státního zástupce může odvolat vláda na návrh ministra spravedlnosti, ostatní vedoucí státní zástupce pak ministr spravedlnosti, který tak může učinit – nejde-li o odvolání z důvodu porušení povinností při výkonu státní správy státního zastupitelství – pouze na návrh vedoucího státního zástupce, který je oprávněn navrhnout jmenování do funkce, z níž má být vedoucí státní zástupce odvolán.

Právní úprava mechanismu odvolávání vedoucích státních zástupců je všeobecně vnímána jako nepřiliš vhodná a je předmětem opakovaných snah o úpravu.

Ke změně právní úpravy v oblasti státního zastupitelství je Česká republika opakovaně vyzývána i ze strany mezinárodních organizací – podle doporučení daného České republice v rámci prvního cyklu hodnocení plnění Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci (UNCAC) má Česká republika „*zajistit nezávislost státního zastupitelství, včetně přijetí jasných pravidel pro odvolání nejvyššího státního zástupce, a poskytnout státním zastupitelstvím dostatečné zdroje k plnění jejich úkolů*“; v rámci doporučení z poslední 4. fáze hodnocení České republiky Pracovní skupinou OECD proti zahraničnímu podplácení pracovní skupina „*s odkazem na úvahy podléhající režimu článku 5 ... doporučuje, aby Česká republika přijala opatření, která povedou k zajištění vyšší nezávislosti státních zástupců tak, aby úvahy zakázané článkem 5 Úmluvy nebyly nikdy během rozhodování o věcech vyšetřování a stíhání připuštěny v případech zahraničního podplácení...*“. Toto doporučení má Česká republika již od hodnocení ve 3. fázi, tedy od roku 2013, a v rámci vyhodnocení plnění tohoto doporučení pracovní skupina v Hodnotící zprávě ze 4. fáze výslovně uvedla, že sice „*neexistují žádné náznaky toho, že by politické faktory uvedené v článku 5 Úmluvy ovlivnily vyšetřování nebo rozhodování státních zástupců ohledně případů zahraničního podplácení v České republice. Hodnotitelé se však domnívají, že návrh, který je v Parlamentu¹ a který obsahuje záruky pro nejvyššího státního zástupce před bezdůvodným odvoláním, je důležitou a rozumnou iniciativou k zajištění nezávislosti státního zástupce a naléhavě požadují přijetí vhodných právních předpisů bez dalšího prodloužení. Dokud nebudou přijaty tyto právní předpisy, doporučení č. 3 z Fáze 3 zůstane neimplementováno.*“.

V těchto zprávách a doporučeních je tedy poptáváno přijetí opatření, která povedou k odstranění hypotetického vlivu exekutivy na státní zastupitelství, zejména stanovení důvodů, pro které je možné nejvyššího státního zástupce odvolat.

Nejpodrobněji se k uvedenému vyjádřila Skupina států proti korupci (GRECO) v rámci 4. hodnotícího kola týkajícího se prevence korupce ve vztahu ke členům Parlamentu, soudcům a státním zástupcům, která mj. vyžaduje přijmout přísnější právní úpravu vedlejších činností státních zástupců včetně zavedení požadavku na jejich hlášení, odvolatelnost vedoucích

---

¹ tisk 789, 7. volební období

státních zástupců jen v kárném řízení či zavedení výběrových řízení aj. Ve vztahu k uvedené zprávě GRECO je však třeba poznamenat, že její doporučení sice hovoří o „*odvolávání* (nejvyššího státního zástupce) *v kontextu kárného řízení*“, těžiště výtek ale spočívá v současné absenci důvodů pro odvolání nejvyššího státního zástupce, kdy jej vláda, jak se ve zmiňované zprávě uvádí, „může volně odvolat“. GRECO přitom odkazuje na své komentáře [zprávu tzv. Benátské komise CDL-AD(2010)040-e („Zpráva o evropských normách, pokud jde o nezávislost soudního systému: Část II - Státní zastupitelství“²), přijatou Benátskou komisí na jejím 85. plenárním zasedání], ty nicméně o tom, že by bylo možné nejvyššího státního zástupce odvolat pouze cestou soudního rozhodnutí nehovoří, nýbrž akcentují (b. 39 a 40 zmiňované zprávy), že důvody pro odvolání nejvyššího státního zástupce mají být stanoveny zákonem a že v případě odvolání by měl mít nejvyšší státní zástupce možnost spravedlivého projednání věci (přičemž sama zpráva Benátské komise připouští, že toto projednání se může odehrát i před Parlamentem, tj. před nejustičním orgánem, kromě toho orgánem politickým).

S přihlédnutím k těmto doporučením se navrhuje reformovat postupy při jmenování a odvolávání vedoucích státních zástupců. Konkrétně se navrhuje tyto změny:

- **zavedení odvolatelnosti vedoucích státních zástupců v rámci kárného řízení:**
  - s uvedenou změnou souvisí zavedení kárného provinění vedoucího státního zástupce (a náměstka vedoucího státního zástupce), které bude spočívat v zaviněném porušení povinnosti vyplývající z výkonu funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce; odvolat v kárném řízení bude možné i nejvyššího státního zástupce, nicméně ve vztahu k němu bude zachováno i oprávnění vlády rozhodnout o jeho odvolání, kdy ale – oproti současnému stavu – důvody pro takový krok vlády budou stanoveny zákonem,
- **zavedení délky funkčních období** vedoucích státních zástupců (v délce 7 let jak pro nejvyššího státního zástupce, tak pro ostatní vedoucí státní zástupce),
- **zavedení základních požadavků na osobu vedoucího státního zástupce** (požadavek na odborné znalosti, profesní zkušenosti a morální vlastnosti garantující řádný výkon funkce, absence nezahmlazeného kárného opatření a minimální požadovaná doba praxe, u nejvyššího státního zástupce se akcentuje i požadavek na jeho manažerské schopnosti),
- výběr vrchních, krajských a okresních státních zástupců se bude dít výlučně cestou **výběrových řízení**, přičemž
  - zákon pouze stanoví základní pravidla pro složení výběrové komise,
  - ministr spravedlnosti nebude návrhem vázán, tj. ve výjimečném případě může odmítnout jmenovat navrženého kandidáta z důvodu, že neposkytuje záruky řádného výkonu funkce (pak své stanovisko písemně odůvodní), nemůže ale jmenovat nikoho, kdo by nebyl úspěšný ve výběrovém řízení a kdo mu nebude navržen oprávněnou osobou,
- v souvislosti se zavedením funkčních období vedoucích státních zástupců je řešena i **otázka omezení opakování výkonu funkce vedoucího státního zástupce**,
- v důsledku zavedení časově omezeného výkonu funkce vedoucích státních zástupců je třeba řešit postupnou obměnu stávajících funkcionářů státních zastupitelství, tj. upravit

---

² [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD\(2010\)040.aspx](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD(2010)040.aspx)

přechodná ustanovení (ta jsou nastavena tak, aby docházelo k postupné obměně vedoucích státních zástupců).

Vedle těchto změn návrh obsahuje, jak již bylo předesláno, i některé změny, které vyplynuly z aktuálních potřeb praxe. Z nich je třeba upozornit zejména na

- úpravu vymezení úkolů, které mohou činit právní čekatelé – zavedením oprávnění právních čekatelů provádět úkony i v rámci netrestní působnosti státního zastupitelství, resp. umožněním jejich intervence v civilních soudních řízeních, se docílí zkvalitnění přípravy na jejich budoucí profesi; zakotvením zákazu intervence asistenta státního zástupce v řízení před soudem se pak sleduje sjednocení se zákonnou úpravou obsaženou v trestním řádu,
- úpravu důvodů pro dočasné zproštění výkonu funkce státního zástupce a sladění úpravy aplikovatelné na státní zástupce s úpravou platnou pro soudce,
- zavedení evidenční ochrany státních zástupců a
- úpravu tzv. vedlejších činností v intencích doporučení GRECO.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a judikaturou ESLP

Navrhovaná úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Podle čl. 80 odst. 1 Ústavy státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení a vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon. Toto ustanovení tak definuje hlavní úkol státního zastupitelství, který nemůže být státnímu zastupitelství odňat a kterým je zastupování veřejné žaloby, přičemž umožňuje, aby zákon stanovil, jaké další úkoly státní zastupitelství plní. Postavení a působnost státního zastupitelství přitom podle čl. 80 odst. 2 Ústavy stanoví zákon, kterým je v současné době zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství. Ústava tak nijak nevymezuje vztahy v soustavě státního zastupitelství, vztahy státního zastupitelství k exekutivě, ani neklade limity pro jeho personální správu, a to jak ve vztahu ke státním zástupcům, tak ve vztahu k vedoucím státním zástupcům, včetně nejvyššího státního zástupce. Z Ústavy nijak nevyplyvá, za jakých podmínek může být vedoucí státní zástupce jmenován či odvoláván. Otázek nezávislosti státních zástupců a státního zastupitelství se ve své judikatuře dotkl i Ústavní soud (v souvislosti s platovými otázkami např. v nálezu ze dne 28. 6. 2011 Pl. ÚS 17/10), nicméně podmínkami jmenování či odvolávání vedoucích státních zástupců se dosud výslovně nezabýval.

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva se na danou oblast přímo nevztahují (k nezávislosti státních zástupců lze sice částečně odkázat na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 5. května 2020 ve věci Kövesi proti Rumunsku, č. 3594/19, nicméně ani ten se podmínkami jmenování či odvolávání vedoucích státních zástupců přímo nezabývá). V této souvislosti lze nicméně zmínit čl. 11 Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy členským státům č. R (2000)19 o úloze veřejné žaloby v systému trestní justice³, který stanoví, že státy musí přijmout příslušná opatření zaručující, že státní zástupci budou moci vykonávat své profesní povinnosti a odpovědnost bez neoprávněných zásahů nebo neoprávněného vystavení občanskoprávní, trestní nebo jiné

³ http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Soubory_ke_stazeni/rec200019czech1.pdf

odpovědnosti. K doporučením mezinárodních organizací dále viz část „zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku“ této důvodové zprávy.

Právo EU se na danou oblast rovněž nevztahuje, neboť obecně neupravuje náležitosti výkonu funkce státního zástupce, právního čekatela, asistenta státního zástupce nebo vyššího úředníka státního zastupitelství, neboť prostřednictvím činnosti těchto osob dochází k výkonu veřejné moci. Právo EU se tak dotýká problematiky postavení státních zástupců pouze okrajově, a to v souvislosti s možností ukládat vnitrostátní disciplinární opatření státním zástupcům zapojeným do činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce (v těchto otázkách však v návrhu nedochází k žádným věcným změnám).

V širším kontextu je otázka nezávislosti státních zástupců zmiňována v souvislosti s vydáváním evropského zatýkacího rozkazu podle rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, např.:

- rozsudek ze dne 27. května 2019 ve spojených věcech C-508/18 a C-82/19 PPU, OG (C-508/18) a PI (C-82/19 PPU),
- rozsudek ze dne 27. května 2019 ve spojených věcech C-509/18, PF, či
- rozsudek ze dne 12. prosince 2019 ve věci C-625/19 PPU, Openbaar Ministerie.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Nepředpokládá se, že by navrhovaná právní úprava měla finanční dopady na státní rozpočet nebo ostatní veřejné rozpočty.

Navržená právní úprava není ani spojena s negativními sociálními dopady, s negativními dopady na rodiny či na specifické sociální skupiny obyvatel a jejich práva, ani s negativními dopady na životní prostředí.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná úprava je genderově zcela neutrální, vztahuje se na všechny osoby bez rozdílu pohlaví. Navrhovaná právní úprava neupravuje vztahy, které by se dotýkaly zákazu diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona (tj. nerovného zacházení či znevýhodnění některé osoby z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru). Lze proto konstatovat, že právní úprava obsažená v návrhu zákona nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Jak ve vztahu k novelizaci zákona o státním zastupitelství, tak ve vztahu k novelizaci zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů a zákona o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců lze říci, že v oblasti ochrany soukromí i v oblasti

ochrany osobních údajů stávající úpravu nikterak nemění, dopady v těchto oblastech se tudíž nepředpokládají. Ochrany soukromí se v širším slova smyslu nicméně dotýká navrhované zavedení evidenční ochrany státních zástupců.

Co se týče zaváděné evidenční ochrany státních zástupců, lze konstatovat, že ta spočívá v ochraně při poskytování údajů ze správních evidencí vedených k osobě státního zástupce, osobě jeho manžela, partnera, dítěte a rodičů a před jejich možným zneužitím; okruh těchto evidencí není zákonem stanoven. Tato evidenční ochrana se uplatní při důvodném podezření z ohrožení života nebo zdraví státního zástupce. Evidenční ochrana státních zástupců bude spočívat v monitorování přístupu k informacím o nich jakožto o evidenčně chráněných osobách a v následném vyhodnocování záznamů o poskytnutí a využití těchto informací, a to za účelem efektivního předcházení jejich ohrožení. Nejde o to, aby byly údaje o státních zástupcích z příslušných evidencí vyškrtávány nebo pozměňovány, nýbrž je třeba disponovat přehledem o nakládání s nimi, vyvstávají-li pro to vážné důvody. I při poskytnutí evidenční ochrany jsou v jednotlivých evidencích vedeny osobní údaje o státním zástupci za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako v případech, kdy evidenční ochrana poskytována není; oproti jiným případům se ale informace o tom, že k těmto údajům někdo přistupoval, státní zástupce nedozví pouze cestou ad hoc žádosti, jako v jiných případech, nýbrž dochází k cílenému monitoringu těchto přístupů.

Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava nepřináší zvýšení korupčního rizika.

Ke zvýšení transparentnosti procesu jmenování vedoucích státních zástupců ministrem spravedlnosti se navrhuje obligatorní výběrová řízení.

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nepřináší negativní dopady na bezpečnost nebo obranu státu.

Zvláštní část

K části první – změna zákona o státním zastupitelství

K bodu 1 (§ 1 odst. 2)

V rámci změn navrhovaných v § 10 dochází k vypuštění legislativní zkratky „správa státního zastupitelství“. Ta se zavádí, ve shodě s Legislativními pravidly vlády, za slovním spojením, které nahrazuje, a to na místě, kde je toto slovní spojení v právním předpisu použito poprvé.

K bodu 2 (§ 3 odst. 2)

Na výkonu působnosti státního zastupitelství se kromě samotných státních zástupců podílejí i vyšší úředníci státního zastupitelství, asistenti státních zástupců a právní čekatelé, a to nejen v případech stanovených jiným právním předpisem, jak uvádí stávající § 3 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, ale též i v případech, ve kterých tak stanoví sám zákon o státním zastupitelství (viz § 33 odst. 7 zákona o státním zastupitelství). Změna § 3 odst. 2 tak navazuje na § 33 odst. 7 a zajišťuje vnitřní konzistenci zákonného textu.

K bodu 3 (§ 6 odst. 1)

V současné době struktura státního zastupitelství kopíruje strukturu soustavy soudní, tj. jde o čtyřčlankovou soustavu složenou z okresních, krajských a vrchních státních zastupitelství a Nejvyššího státního zastupitelství, přičemž ale zákon o státním zastupitelství předpokládá dále existenci i „vyšších a nižších polních státních zastupitelství“ pro případ branné pohotovosti státu.

Zákonem předpokládaná nižší a vyšší polní státní zastupitelství jsou reziduum archaické úpravy, která již nemá v dnešní době význam. Neexistují žádné vyšší či nižší polní soudy, u nichž by tato státní zastupitelství v době odpovídající dřívějšímu pojmu „branná pohotovost státu“ působila, není dána jejich příslušnost, ani nejsou zřejmé vztahy ke zbytku soustavy státního zastupitelství. Zákon o státním zastupitelství tak předpokládá existenci významných státních orgánů, aniž by sám či jiný právní předpis blíže určovaly způsob jejich naplnění, působnost a vztah k jiným státním zastupitelstvím či jiným orgánům veřejné moci. Ostatně je i sporné, kdy vlastně tato státní zastupitelství mají působit, neboť pojem „branná pohotovost státu“ není aktuálně nikde vymezen.

K bodům 4 až 7 a 9 (§ 9, nové § 9a a 9b, § 10, nové § 10a až 10c, § 12 odst. 7)

V souladu s obecnou částí důvodové zprávy se navrhuje změny v úpravě procesu jmenování a odvolávání vedoucích státních zástupců.

Mechanismus jmenování (stanovení subjektů oprávněných jmenovat vedoucí státního zástupce, stanovení osob navrhuje kandidáty na jmenování do těchto funkcí) se navrhuje zachovat. I nadále tak bude nejvyššího státního zástupce jmenovat vláda, která ale může jmenovat do této funkce pouze osobu navrženou ministrem spravedlnosti (§ 9 odst. 1), ostatní vedoucí státního zástupce budou jmenováni ministrem spravedlnosti na návrh nadřízeného vedoucího státního zástupce nebo nejvyššího státního zástupce (§ 10 odst. 1); nejvyšší státního zástupce, obdobně jako podle současné úpravy, by měl ale osobu vedoucího státního zástupce navrhopvat pouze např. v případě dlouhodobé nečinnosti nadřízeného vedoucího státního zástupce nebo v případě, pokud jeho místo nebylo obsazeno (primárně odpovědným za nominaci vhodné osoby by měl být nadřízený vedoucí státního zástupce, návrhové oprávnění nejvyššího státního zástupce je v tomto ohledu spíše subsidiární). Obdobně jako v předchozích návrzích nového zákona o státním zastupitelství nebo v návrzích novel současného zákona jsou do procesu jmenování těch vedoucích státních zástupců, kteří jsou jmenováni ministrem spravedlnosti

(vrchní, krajští a okresní státní zástupci), zakomponována obligatorní výběrová řízení, tj. osoba, která nebude úspěšná ve výběrovém řízení, nebude moci být do funkce vedoucího státního zástupce jmenována.

Vzhledem k hlavnímu sledovanému cíli navrhované úpravy (oslabení rizika nežádoucího ovlivňování činnosti státního zastupitelství ze strany exekutivy) se navrhuje, aby ve výběrových komisích byli vždy zástupci exekutivy v menšině. Počítá se proto s tím, že čtyři členové budou jmenováni státním zastupitelstvím (dva členové výběrové komise budou jmenováni vedoucím státním zástupcem stojícím v čele nejbližší vyššího státního zastupitelství, v jehož obvodu má být vedoucí státní zástupce jmenován, dva členové pak nejvyšším státním zástupcem) a jeden člen výběrové komise bude jmenován ministrem spravedlnosti. Další postup při výběrových řízeních na místo vedoucího státního zástupce, včetně postupu při vyhlašování samotného výběrového řízení, rovněž tak jako pravidla jednání výběrové komise (zvolení předsedy výběrové komise, řešení případných námitek podjatosti členů komise ze strany kandidátů apod.), bude stanoven nejvyšším státním zástupcem, a to po souhlasu ministra spravedlnosti. Tato pravidla nejvyšší státní zástupce nadto musí projednat s krajskými a vrchními státními zástupci. Stejně bude vydáván i kariérní řád a pravidla výběrových řízení na místa státních zástupců. Byť se tedy bude jednat pouze o interní resortní materiály, bude postup při konání výběrových řízení na obsazení míst státních zástupců i vedoucích státních zástupců v soustavě státního zastupitelství díky tomu předvídatelný a jednotný v rámci celé soustavy státního zastupitelství.

Zavedení výběrových řízení ale neznamená, že ministr spravedlnosti musí státního zástupce, který byl ve výběrovém řízení vybrán a navržen ke jmenování, v každém případě jmenovat. Pokud na základě činnosti ministerstva v oblasti správy státního zastupitelství či na základě jiných relevantních zjištění bude mít ministr důvodně za to, že navržený kandidát neskýtá záruky řádného výkonu funkce, tj. nesplňuje požadavky uvedené v § 10 odst. 2 a 3, popř. je dána překážka podle § 10 odst. 4, nemusí navrženou osobu do funkce jmenovat, takový postup však musí písemně odůvodnit s uvedením okolností, pro které navržený kandidát tyto předpoklady nesplňuje, a to jak navrhovateli, tak i samotnému kandidátovi. Předpokládá se přitom, že půjde o zcela výjimečné případy, kdy by ministr spravedlnosti návrhu nevyhověl.

Vzhledem k odpovědnosti vedoucích státních zástupců za chod státních zastupitelství a vzhledem k jejich oprávněním (zejména při výkonu dohledu) je třeba zajistit jejich dostatečnou odbornost, etablovanost a zkušenost. V souladu s tímto cílem se navrhuje, aby funkci vedoucího státního zástupce mohl vykonávat pouze ten státní zástupce, který má dostatečnou právní praxi. Kromě obecných požadavků na osobu vedoucích státních zástupců (odborné znalosti, profesní zkušenosti a morální vlastnosti dávající záruky řádného výkonu této funkce, absence nezahmlazeného kárného postihu) se tak stanovují i minimální požadavky na délku dosavadní praxe. U okresních, krajských a vrchních státních zástupců se proto stanoví minimální doba, po kterou osoba, která má být jmenována do této vedoucí funkce, musí být státním zástupcem (byť např. dočasně přiděleným k jiné organizaci, do délky praxe je proto třeba započítat např. i praxi státního zástupce u Eurojustu nebo u Úřadu evropského veřejného žalobce). Pro jmenování státního zástupce do funkce nejvyššího státního zástupce je vyžadováno, aby osoba, která má být jmenována, měla vykonanou právní praxi v délce alespoň 10 let, z čehož ale minimálně 6 let musí být praxí státního zástupce.

Programové prohlášení vlády počítá se stanovením funkčních období vedoucích státních zástupců.

V případě nejvyššího státního zástupce bude délka jeho funkčního období činit 7 let.

V návaznosti na znemožnění odvolávání vedoucích státních zástupců ministrem spravedlnosti se vedoucím státním zástupcům rovněž stanoví pevné funkční období, před jehož uplynutím

bude moci být vedoucí státní zástupce odvolán pouze rozhodnutím kárného soudu pro kárné provinění spočívající v zaviněném porušení povinností vyplývajících z výkonu funkce vedoucího státního zástupce. Toto období se stanoví shodně pro všechny tyto vedoucí státní zástupce rovněž v délce 7 let.

Návrh rovněž přichází s omezením opakování výkonu funkce vedoucího státního zástupce – nově by měla být doba výkonu funkce nejvyššího státního zástupce nejen časově omezená, ale měl by být vyloučen i pozdější opakování výkonu funkce nejvyššího státního zástupce totožnou osobou (s určitou modifikací pro nejvyššího státního zástupce jmenovaného po předchozím odvolání nejvyššího státního zástupce vládou, jemuž zanikne funkce po zrušení tohoto rozhodnutí vlády Nejvyšším správním soudem). Určitá omezení se navrhuje i u krajských a vrchních státních zástupců – krajské a vrchní státní zástupce bude možné u téhož státního zastupitelství jmenovat pouze dvě po sobě jdoucí funkční období (tj. není nevyloučeno, aby tatáž osoba byla jmenována u téhož státního zastupitelství i například potřetí, nemůže ale jít o tři po sobě jdoucí funkční období, před tímto „třetím“ jmenováním tak musí funkci vedoucího státního zástupce vykonávat jiná osoba).

Právní úprava jmenování a odvolávání náměstků vedoucích státních zástupců se ze systematických důvodů vyděluje do samostatného ustanovení, na jejích hlavních principech se ale nic nemění (náměstka vedoucího státního zástupce jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti na návrh vedoucího státního zástupce, o jehož náměstka se jedná; ministr ani v tomto případě není návrhem vázán, v případě nevyhovění se však striktně nevyžaduje písemné odůvodňování odchýlného názoru ministra).

Pro vedoucí státní zástupce a jejich náměstky (s výjimkou nejvyššího státního zástupce) se navrhuje povinnost absolvovat do 2 let po svém jmenování manažerské vzdělání zajišťované Justiční akademií – k odůvodnění lze přitom odkázat na odůvodnění zákona č. 218/2021 Sb., který obdobnou povinnost zavedl pro soudní funkcionáře. Nesplnění této povinnosti sice nepovede k zániku funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce, bude se nicméně jednat o porušení povinností vedoucího státního zástupce (jeho náměstka), které může naplňovat skutkovou podstatu kárného provinění (§ 28 odst. 2).

K odvolání nejvyššího státního zástupce vládou a k jeho přezkumu:

K § 9a

Rozhodování vlády o odvolání nejvyššího státního zástupce z funkce by se mělo vyznačovat některými specifiky. Odlišná úprava je opodstatněna výjimečným charakterem orgánu, který o odvolání nejvyššího státního zástupce z funkce rozhoduje, citlivostí procesu odvolávání nejvyššího státního zástupce i jedinečnou povahou této funkce jako takové. Zároveň je na místě zohlednit i výjimečnost postupu odvolání, k němuž bude v praxi docházet jen velmi ojediněle.

Nejprve je třeba objasnit, zda se vláda při rozhodování řídí pravidly zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“ nebo „s. ř.“). Vláda při odvolávání nejvyššího státního zástupce jedná jako orgán veřejné moci (stejně tak i při jmenování nejvyššího státního zástupce), avšak její rozhodování je nutné odlišovat od klasického postupu správního orgánu ve správním řízení. S ohledem na výše uvedené aspekty, jimiž se odvolávání nejvyššího státního zástupce vyznačuje, se nejvíce jako praktické ani jako proveditelné, aby vláda při rozhodování podléhala pravidlům správního řízení ve smyslu § 9 a násl. s. ř. Z tohoto důvodu se navrhuje stanovit, že ustanovení správního řádu o správním řízení se na postup vlády při odvolání nejvyššího státního zástupce nepoužijí (stejně tak se nepoužijí ani na její postup při samotném jmenování nejvyššího státního zástupce). Vláda se však musí při svém jednání řídit zbývajícími pravidly, zejména základními zásadami činnosti správních orgánů (§ 2 až 8 správního řádu). Jelikož se přitom nevylučuje aplikace celého

správního řádu, ale jen jeho části o správním řízení, použije se dále § 177 odst. 2 správního řádu, tj. vláda bude postupovat obdobně podle části čtvrté správního řádu (na základě § 154 správního řádu, který je v jeho části čtvrté obsažen, pak vláda použije přiměřeně ustanovení správního řádu, pokud jsou potřebná, tj. zejména ustanovení o doručování).

K § 9b

Rozhodnutí vlády o odvolání nejvyššího státního zástupce z funkce podléhá soudnímu přezkumu ve správním soudnictví. Ustanovení upravuje, za jakých podmínek se soudní kontrola provádí.

Základní východiska vyplývají ze zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „soudní řád správní“ nebo „s. ř. s.“). Navrhované ustanovení na tuto úpravu navazuje a předpokládá určité odchylky. Na základě zásady *lex specialis derogat legi generali* je tudíž nutné se nejprve řídit komentovaným ustanovením a teprve subsidiárně aplikovat soudní řád správní, zejména pak jeho § 65 a násl. o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Společným jmenovatelem odchylek od obecného postupu je snaha respektovat velmi výjimečnou a citlivou povahu procesu odvolávání nejvyššího státního zástupce. Funkce nejvyššího státního zástupce je specifická a jedinečná, nejvyšší státní zástupce v českém právním řádu plní nezastupitelnou úlohu. S ohledem na požadavky, které jsou na výkon této funkce kladeny a jež vyžadují pečlivost při výběru vhodného kandidáta, lze předpokládat, že k odvolávání nejvyššího státního zástupce před uplynutím jeho funkčního období bude docházet jen velmi zřídka a pravděpodobně zároveň za vypjatých okolností.

Uvedené skutečnosti jsou dále umocněny tím, že pokud již vláda přikročila k odvolání nejvyššího státního zástupce z funkce, je zde riziko, že tento státní zástupce závažným způsobem porušoval své povinnosti a jednal hrubě v rozporu s veřejným zájmem. Pokud by naopak došlo k jeho odvolání nezákonným způsobem, je na místě odvolání zrušit co nejrychleji, aby se jakékoli negativní důsledky takového odvolání omezily na minimum. Jde o vysoce citlivé rozhodnutí mající politické dopady.

Ze všech výše uvedených důvodů existuje imanentní potřeba, aby celý proces odvolávání nejvyššího státního zástupce včetně navazujícího soudního přezkumu proběhl co nejrychleji. Právě kvůli tomuto požadavku je nutné zajistit, aby navazující kontrola ze strany správního soudu byla maximálně efektivní, hospodárná a rychlá. Toho má být dosaženo díky nastaveným odchylkám od běžného soudního přezkumu správních rozhodnutí ve správním soudnictví. Ve zbývajícím rozsahu se aplikují pravidla § 65 a násl. s. ř. s.

První odchylka od obecného postupu spočívá v tom, že žalobu proti rozhodnutí vlády může podat pouze odvolaný nejvyšší státní zástupce, jiné osobě takové právo nepřísluší (srov. naproti tomu § 65 a 66 s. ř. s.).

Druhá a klíčová odchylka se týká stanovení příslušnosti, kdy v prvním (a jediném) stupni bude o odvolání nejvyššího státního zástupce z funkce rozhodovat přímo Nejvyšší správní soud. Je pravdou, že Nejvyšší správní soud je v naprosté většině případů kontroly činnosti veřejné správy povoláván až ve druhém stupni; pouze výjimečně je soudem první instance (např. při přezkumu vybraných protiepidemických opatření podle § 13 odst. 1 zákona č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů). S ohledem na výše uvedené lze mít za to, že tyto výjimečné a velmi specifické okolnosti jsou naplněny i v tomto případě. Žaloba proti rozhodnutí vlády se projednává přímo u Nejvyššího správního soudu.

Žalobu je přitom možné podat ve zkrácené lhůtě 15 dnů. Uvedená lhůta je přiměřeně dlouhá, aby naplnila základní požadavky plynoucí z práva na spravedlivý proces na straně jedné, je však zároveň adekvátně krátká, aby přispěla k dosažení sledovaného cíle a zajistila, že soudní řízení o rozhodnutí vlády bude rychlé. Lhůta pro podání žaloby pak začne plynout ode dne oznámení rozhodnutí o odvolání doručení jeho písemného vyhotovení [to nicméně nic nemění na tom, že k samotnému zániku funkce dojde ke dni, ke kterému vláda nejvyššího státního zástupce odvolá – viz § 11 odst. 4 písm. a)].

K tomu, aby bylo zajištěno co nejrychlejší rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, je nutné přijmout opatření nejen na straně žalobce, ale také na straně soudu. Proto zákon počítá s tím, že i Nejvyšší správní soud by měl v řízení postupovat s nejvyšším urychlením a měl by rozhodnout do 30 dnů od okamžiku, kdy má k dispozici perfektní žalobu. Ex lege je rovněž vyloučeno přiznat žalobě odkladný účinek.

K bodu 8 (§ 11)

Ustanovení § 11 se v zásadě přebírá ze stávající úpravy, pouze se zohledňuje zavedení funkčních období vedoucích státních zástupců a skutečnost, že odvolat vedoucího státního zástupce bude možné v kárném řízení, a to pro spáchání kárného provinění vedoucího státního zástupce (§ 28 odst. 2). Důvodem pro zánik výkonu funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce je rovněž i skutečnost, že došlo k jeho jmenování do funkce evropského nejvyššího žalobce, evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce, kdy dochází ex lege k jeho dočasnému přidělení k Úřadu evropského veřejného žalobce a kdy tak dosavadní funkci vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce plnit nemůže. Důvodem zániku této funkce je z týchž důvodů i přeložení k výkonu funkce k jinému státnímu zastupitelství (na žádost vedoucího státního zástupce nebo s jeho souhlasem – zákon ve vztahu k vedoucím státním zástupcům nepředpokládá, že by bylo možné aplikovat § 19 odst. 3, který umožňuje přeložení státního zástupce bez jeho souhlasu nebo žádosti pouze tehdy, pokud dojde ke změně v organizaci státního zastupitelství nebo změně obvodů státních zastupitelství, a to ale až po „*vyjádření vedoucího státního zástupce státního zastupitelství, k němuž je státní zástupce přidělen*“).

Důvodem pro zánik funkce nejvyššího státního zástupce je rovněž i jeho odvolání z funkce vládou (§ 9 odst. 6), k zániku funkce pak dojde ke dni, ke kterému vláda nejvyššího státního zástupce odvolala. Protože není vyloučeno, že vláda zároveň či následně po odvolání nejvyššího státního zástupce jmenuje nového nejvyššího státního zástupce, staví se najisto, že pro případ, pokud by Nejvyšší správní soud rozhodnutí vlády o odvolání nejvyššího státního zástupce zrušil, dochází ex lege (právní mocí tohoto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) k zániku funkce dodatečně jmenovaného nejvyššího státního zástupce.

K bodu 10 (§ 13i)

Navrhované změny zabezpečují provázanost měněného ustanovení s příslušnými ustanoveními části osmé, zejména se reaguje na nové vymezení kárného provinění.

K bodu 11 (§ 14 odst. 5)

Základním problémem naplňování poslání státního zastupitelství v netrestní oblasti, kterým je ochrana veřejného zájmu, je absence účinných prostředků k odhalování případů, ve kterých je uplatnění pravomoci státního zastupitelství k ochraně práva a spravedlnosti nezbytné. Státní zastupitelství je závislé na externích podnětech fyzických či právnických osob nebo orgánů veřejné moci, pokud poznatky k uplatnění pravomoci nezíská vytěžením z výkonu trestní působnosti. Jinými slovy, rozsah uplatňování netrestní působnosti je ve svých důsledcích v režii jiných subjektů (autorů podnětů) nebo je výsledkem nahodilého setkání státního zástupce s takovým poznatkem při výkonu své působnosti, zejména na úseku trestním. Výjimkou je

pouze netrestní působnost v oblasti těch případů detencí, které zvláštní zákony podřizují doзору státního zastupitelství. Pokud jde o jiné netrestní působnosti, platné právo neumožňuje státnímu zastupitelství vyhledávat poznatky závažného veřejného zájmu metodou jejich zjišťování u původců těchto poznatků, na jejichž základě by státní zastupitelství bylo povinno uplatnit svoji pravomoc k ochraně veřejného zájmu. Jinými slovy, zákonodárce uložil státnímu zastupitelství uplatňovat ve stanovených případech svoji pravomoc, ale současně mu neumožnil tyto případy systematicky vyhledávat či získané informace ověřovat.

Účelem navrhovaného odstavce 5 je tedy prověřovat na místě samém podklady, z nichž by státní zástupce vybral případy využitelné pro výkon vlastní netrestní působnosti státního zastupitelství, tj. pro podání žaloby nebo návrhu na zahájení řízení, k nimž je podle zákona oprávněn. Podle současného právního stavu si může státní zastupitelství vyžádat spis, musí jej nicméně konkretizovat. Konkretizace spisu je ale možná pouze tehdy, provádí-li státní zastupitelství šetření na základě podnětu osoby, která se domáhá již v konkrétní věci výkonu působnosti státního zastupitelství, popř. na základě poznatku vytěženého z výkonu trestní působnosti. Jenže státní zastupitelství je povinno vykonávat svoji působnost nejen na základě externích podnětů, ale na základě stavu zákonnosti, který výkon působnosti státního zastupitelství vyžaduje. K tomu účelu si nemůže vyžádat zaslání veškerých podkladů z oblasti své působnosti za určitý rok nebo léta, aby je mohl přezkoumat z toho hlediska, zda jsou splněny podmínky k podání návrhu soudu. Proto je navrhováno uzákonění metody zjišťování skutkového stavu tím, že se státní zástupce přímo dostaví k orgánům a osobám v ustanovení uvedeném, aby na místě mohl podklady vyhledat (ze spisů předložených na místě samém na vyžádání státního zástupce); za tím účelem musí tyto osoby a orgány poskytnout státnímu zastupitelství potřebnou součinnost.

K bodu 12 (§ 14 odst. 6)

Jde o legislativně technickou změnu vyplývající z vložení nového odstavce do § 14.

K bodu 13 (§ 16a odst. 2)

Doplňuje se podpis jako náležitost podání, což je standardní požadavek u všech procesních předpisů (viz § 59 odst. 3 tr. řádu, § 42 odst. 4 o.s.ř., § 37 odst. 3 s.ř.s., § 37 odst. 2 s.ř., § 71 odst. 2 d.ř.).

K bodu 14 (§ 19 odst. 6)

Jde o zrušení obsoletního ustanovení. Státní zástupce, který byl ministrem spravedlnosti přeložen bez svého souhlasu k jinému státnímu zastupitelství, může podle stávajícího § 19 odst. 6 toto rozhodnutí napadnout opravným prostředkem u Nejvyššího soudu, přičemž podle poznámky pod čarou se má jednat o postup podle § 250l a násl. o.s.ř. Úprava obsažená v § 19 odst. 6 je však po přijetí soudního řádu správního, který uvedené ustanovení zrušil, neaplikovatelná a uplatní se obecná úprava obsažená v soudním řádu správním, tj. státní zástupce může proti rozhodnutí ministra o přeložení státního zástupce k jinému státnímu zastupitelství brojit žalobou u správního soudu.

K bodu 15 [§ 21 odst. 1 písm. d)]

Jde o zpřesnění stávající úpravy, která zánik funkce státního zástupce pojí se dnem, k němuž byl jmenován soudcem. Vzhledem k tomu, že odmítnutí složení slibu soudce nebo jeho složení s výhradou má za následek, že se na soudce hledí, jako by nebyl jmenován, a vzhledem k tomu, že i Ústava v čl. 93 odst. 1 hovoří o tom, že se soudce ujímá funkce složením slibu, se navrhuje navázat zánik funkce státního zástupce nikoli na jeho jmenování soudcem, ale až na den, kdy složil slib soudce.

K bodu 16 [§ 21 odst. 2 písm. c)]

Jde o formulační zpřesnění, neboť způsobilost státního zástupce vykonávat svoji funkci se nezjišťuje, ale kárný soud o ní rozhoduje.

K bodu 17 (§ 22 odst. 1)

Právní úprava dočasného zproštění výkonu funkce státního zástupce se sjednocuje s úpravou platnou pro soudce [§ 99 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“)], neboť pro odlišný přístup není racionální důvod, s výjimkou případu přidělení k orgánu nebo organizaci se sídlem mimo území České republiky, kdy podle § 19a odst. 1 zákona o státním zastupitelství dochází k přidělení státního zástupce k nim právě z důvodu, aby státní zástupce při působení u těchto institucí využíval svých znalostí a zkušeností státního zástupce a z tohoto titulu u nich působil.

K bodu 18 [§ 22 odst. 2 písm. b)]

Podle současné právní úpravy může ministr spravedlnosti státního zástupce dočasně zprostit výkonu funkce, je-li státní zástupce kárně stíhán „pro takové kárné provinění, pro které je možno uložit kárné opatření odvolání z funkce“. Možnost uložit tuto sankci však není vázána na nějaké specifické okolnosti kárného deliktu. Navrhuje se proto zpřesnění formulace stávající úpravy a, obdobně jako je tomu v právní úpravě dočasného zproštění výkonu funkce soudce [§ 100 odst. 1 písm. b) zákona o soudech a soudcích], tento postup spojit s podmínkou, že tuto sankci musí kárný žalobce v kárném návrhu navrhnout (§ 9 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb.).

K bodu 19 [§ 22 odst. 2 písm. c)]

Jde o formální úpravu stávajícího textu zákona – podle zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů je vedeno řízení o způsobilosti státního zástupce vykonávat svou funkci [§ 2 písm. b), § 26 zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů], nikoli o jeho nezpůsobilosti.

K bodu 20 (§ 22 odst. 4)

Podle dnešní právní úpravy dojde k dočasnému zproštění výkonu funkce státního zástupce dnem, v němž bylo státnímu zástupci doručeno rozhodnutí o dočasném zproštění, není-li v rozhodnutí uveden den pozdější. Tato konstrukce činí v praxi potíže pro určení, které z úkonů státního zástupce, učiněné v den doručení rozhodnutí o zproštění, jsou platné a které ne. V zájmu právní jistoty by tak mělo k dočasnému zproštění výkonu funkce dojít nejdříve až dnem následujícím po doručení rozhodnutí o dočasném zproštění, případně jiným pozdějším dnem uvedeným v rozhodnutí.

K bodu 21 (§ 22 odst. 5)

Stávající § 22 odst. 5 upravuje plat státního zástupce při dočasném zproštění výkonu funkce podle (dnešního) § 22 odst. 1. Tuto úpravu se navrhuje přesunout do příslušného zákona řešícího platové nároky státních zástupců (do zákona č. 201/1997 Sb.), kde je již dnes obsažena úprava platových náležitostí státního zástupce dočasně zproštěného funkce podle § 22 odst. 2.

Nároky na náhradu nákladů poskytovaných při výkonu funkce soudce, asistenta soudce nebo obdobné funkce u mezinárodního soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu se navrhuje řešit obdobně jako v případě, kdy je státní zástupce přidělen k organizaci se sídlem mimo území České republiky (viz i korespondující § 99 odst. 5 zákona o soudech a soudcích, § 19a odst. 5 zákona o státním zastupitelství).

K bodům 22 a 23 (zrušení § 24 odst. 6, § 24a)

Problematika tzv. vedlejších činností státního zástupce (stávající § 24 odst. 6) se ze systematických důvodů vyděluje do nového ustanovení (§ 24a). Navrhovaná úprava přitom zároveň rozšiřuje okruh dovolených činností státního zástupce o činnosti sportovní. Umožní se tak, aby státní zástupci vykonávali sportovní činnost i jako činnost výdělečnou. Jedná se o změnu provedenou v reakci na požadavky praxe, která poukazuje na případy státních zástupců, kteří např. provozují závodní sportovní činnost, nicméně bez této změny právní úpravy nemohou tuto činnost provozovat jako činnost výdělečnou (přičemž mnohdy je ocenění spíše symbolické). Kvalitativně se přitom přivýdělek v rámci sportovní činnosti neliší např. od přivýdělku v rámci činnosti umělecké. Současně však zůstává zachován požadavek, že tyto činnosti musí být slučitelné s požadavky na řádný výkon funkce státního zástupce. Není rovněž důvod, proč neumožnit státnímu zástupci činnost v poradních a kontrolních orgánech Evropské unie, Rady Evropy a jiných mezinárodních organizací, obdobně jako dnes může být činný v poradních orgánech ministerstva nebo vlády (oproti současné právní úpravě se umožňuje tato činnost i v poradních orgánech jiných ministerstev odlišných od Ministerstva spravedlnosti či v jiných ústředních orgánech státní správy) anebo v orgánech Parlamentu České republiky [teoreticky v komisích Sněmovny či Senátu, které mohou být složeny i z jiných osob než poslanců či senátorů (viz § 47 odst. 1 zákona č. 90/1995 Sb. a § 43 odst. 1 zákona č. 107/1999 Sb.), spíše však půjde o případně zřízené orgány poradního charakteru, byť nejsou výslovně jednacím řádem Poslanecké sněmovny či Senátu předvídány]. V návrhu je zároveň postaveno najisto, že státní zástupce může vykonávat službu vojáka v aktivní záloze, což při absenci výslovné úpravy bylo předmětem diskuse.

Dále je také výslovně uvedeno, že za vedlejší činnost v podobě správy vlastního majetku lze považovat také členství v orgánech bytových družstev, společenství vlastníků jednotek a jiných právnických osob, jejichž hlavní předmět činnosti je zaměřen na uspokojování bytových potřeb svých členů. Tato změna má za cíl především jasné stanovení, že tyto činnosti lze považovat za správu vlastního majetku, a tudíž i činnost, kterou může státní zástupce během výkonu své funkce vykonávat i jako výdělečnou. Je však nutné zdůraznit, že se tato výjimka nevztahuje na působení státních zástupců v orgánech jakéhokoli bytového družstva, společenství vlastníků jednotek nebo právnické osoby s hlavním předmětem činnosti zaměřeným na uspokojování bytových potřeb svých členů, nýbrž pouze na ty, ve kterých je státní zástupce členem, resp. vlastníkem jednotky, jelikož v ostatních případech by se již nejednalo o správu vlastního majetku.

Zákon o státním zastupitelství v současné době nevyžaduje, aby státní zástupci hlásili povolené vedlejší činnosti, jako je pedagogická nebo umělecká činnost nebo působení v poradních orgánech vlády apod.; nepředpokládá tedy kontrolu těchto aktivit ani toho, zda „jsou slučitelné s výkonem funkce státního zástupce“. V intencích doporučení GRECO se proto zakotvuje oznamovací mechanismus, kdy ex post budou tyto činnosti hlášeny (termín hlášení se přitom shoduje s termínem pro lhůty pro podání oznámení podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů). Předmětem ohlášení bude předmět této činnosti, způsob a místo jejího výkonu, subjekt, pro který státní zástupce ohlašovanou činnost vykonával, a v jakém rozsahu ji vykonával.

Cílem zavedení tohoto oznamovacího režimu je zamezit situacím, kdy vedoucí státní zástupce nemá žádné informace týkající se vedlejší činnosti státních zástupců působících u daného státního zastupitelství. Současně je cílem také vytvořit určitý systém kontroly dodržování zákona státními zástupci, a to především za účelem zamezení případného narušení důstojnosti státního zástupce nebo státního zastupitelství nebo ohrožení důvěry v nestranný a odborný výkon působnosti státního zastupitelství nebo státního zástupce.

Obdobně jako v zákoně o soudech a soudcích se navrhovaná povinnost oznamovat vedlejší činnosti omezuje pouze na případy, kdy státní zástupce dosáhne výkonem těchto vedlejších činností, mimo správu vlastního majetku, více jak 20 % svého platu. Takto je zamezeno nepřiměřenému administrativnímu zatížení státních zástupců v případech, kdy vedlejší činnost vůbec nevykonávají nebo ji vykonávají jen v omezeném rozsahu.

Z oznamovací povinnosti je vyloučena správa vlastního majetku, jelikož jde o výdělečnou činnost, která je svou povahou od ostatních činností odlišná. V případě správy vlastního majetku se nepředpokládá ovlivňování státního zástupce v souvislosti s vedlejší výdělečnou činností, přičemž tato činnost je již v současnosti předmětem oznámení podle zákona o střetu zájmů.

Výslovně se také zakotvuje zákaz působení státních zástupců ve statutárních, řídicích a kontrolních orgánech podnikajících právnických osob, stejně tak jako zákaz působit jako svěřenský správce nebo jiná osoba určená k dohledu nad správou svěřenského fondu, jehož účelem je provozování obchodního závodu; a to po celou dobu výkonu jejich funkce státního zástupce. Působení státních zástupců v orgánech těchto právnických osob per se by mohlo ohrozit důvěru v nezávislost a nestrannost státního zastupitelství, a proto se explicitně zakazuje.

K bodu 24 (§ 26a)

Doplňuje se dosud chybějící úprava tzv. evidenční ochrany státních zástupců, jež spočívá v ochraně při poskytování údajů ze správních evidencí vedených k jeho osobě, osobě jeho manžela, partnera, dítěte a rodičů a před jejich možným zneužitím. Tato evidenční ochrana se uplatní při důvodném podezření z ohrožení života nebo zdraví státního zástupce.

Tato evidenční ochrana státních zástupců bude spočívat v monitorování přístupu k informacím o nich jakožto o evidenčně chráněných osobách a v následném vyhodnocování záznamů o poskytnutí a využití těchto informací. Evidenční ochranou se obecně rozumí monitorování přístupů k informacím týkajícím se evidenčně chráněných osob za účelem efektivního předcházení jejich ohrožení (nebo týkajících se osob, které policie pohřešuje nebo hledá, což však nebudou případy předvídané tímto ustanovením). Nejde o to, že by měly být údaje o státních zástupcích z příslušných evidencí vyškrtávány nebo pozměňovány, nýbrž je třeba disponovat přehledem o nakládání s nimi, vyvstávají-li pro to vážné důvody.

Nepochybně také státní zástupci, stejně jako policisté, u kterých je evidenční ochrana předvídaná, mohou být předmětem nežádoucího zájmu v návaznosti na svoji profesní činnost. Tomu ostatně v praxi dochází, o čemž svědčí narůstající počet poskytnuté krátkodobé ochrany spočívající v poradensko-preventivní činnosti, použití zabezpečovací techniky nebo i ve fyzické ochraně, popř. v kombinaci uvedených opatření. Poskytování krátkodobé ochrany podle zákona o Policii České republiky však představuje v současnosti pouze dílčí způsob ochrany proti vnějšímu nebezpečí v těch nejmarkantnějších případech. Je proto dána odůvodněná potřeba zavést evidenční ochranu i státních zástupců.

Ostatně totožná ochrana je již v současné době poskytována celníkům (§ 59 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky) či zaměstnancům České obchodní inspekce (§ 5d zákona č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci). Při srovnání s ostatními osobami, kterým již právní řád tuto evidenční ochranu umožňuje poskytnout, a vzhledem k činnosti státních zástupců a jejich roli v trestním řízení se tak navrhované doplnění jeví jako zcela důvodné a opodstatněné.

K bodu 25 (část osmá)

Z důvodu množství změn se navrhuje přijetí zcela nové hlavy osmé zákona o státním zastupitelství, která je věnována problematice odpovědnosti státních zástupců.

K nadpisu a k § 27

Jak bylo uvedeno v obecné části důvodové zprávy, důvodem pro zánik výkonu funkce vedoucího státního zástupce před uplynutím jeho funkčního období bude mj. i rozhodnutí kárného soudu, resp. jím uložené kárné opatření odvolání z funkce vedoucího státního zástupce. Toto kárné opatření bude moci být uloženo za kárné provinění vedoucího státního zástupce.

Ustanovení části osmé se tak nově budou vztahovat jak na případy kárné odpovědnosti státního zástupce, tak i na případy kárné odpovědnosti vedoucího státního zástupce a zároveň i na případy kárné odpovědnosti náměstka vedoucího státního zástupce, což se promítá jak do nadpisu, tak i do znění § 27, které je jinak přejímáno ze současné úpravy.

K § 28

Skutková podstata kárného provinění státního zástupce se reformuluje tak, aby lépe odpovídala základním povinnostem státních zástupců (§ 24 odst. 2), slibu státního zástupce (§ 18 odst. 3) a základním zásadám činnosti státního zastupitelství (§ 2 odst. 2).

Vymezení kárného provinění vedoucího státního zástupce a náměstka vedoucího státního zástupce je obsaženo v návrhu ustanovení § 28 odst. 2. To je vymezeno jako zaviněné porušení povinnosti vyplývající z výkonu funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce (úprava koresponduje s obdobnou úpravou platnou pro funkcionáře soudů, vztahuje se na všechny vedoucí státní zástupce, včetně nejvyššího státního zástupce, a jejich náměstky). Povinnosti vyplývající z výkonu funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce jsou pak obsaženy zejména v § 13e a násl. – zaviněné porušení povinnosti vyplývající z výkonu funkce vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce může tedy např. spočívat v nevyužití řídicích a kontrolních nástrojů vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce v reakci na zjištěné pochybení, nevyužití nástrojů daných vedoucímu státnímu zástupci nebo náměstkovi vedoucího státního zástupce při správě státního zastupitelství k zajištění plynulosti řízení, nezajištění řádného obsazení státního zastupitelství nebo závažné nebo v opakovaném porušení povinnosti při zajištění provozu státního zastupitelství po stránce hospodářské, materiální a finanční aj.

Podmínkou kárné odpovědnosti vedoucího státního zástupce je zavinění, zákon však nevylučuje žádnou z jeho forem. Kárného provinění se proto lze dopustit jak úmyslně, tak i z nedbalosti, a to i z nedbalosti nevědomé.

I na nově konstruovanou skutkovou podstatu kárného provinění vedoucích státních zástupců a jejich náměstků pak lze vztáhnout závěry, ke kterým dospěl kárný soud ve vztahu ke kárné odpovědnosti předsedů soudů, totiž, že samotný závěr o zaviněném porušení povinností spojených s funkcí vedoucího státního zástupce k závěru o existenci kárného provinění nestačí. Podle kárné judikatury tohoto soudu (například rozhodnutí ze dne 3. 10. 2013, sp. zn. 16 Kss 8/2013) je totiž nutné současně zvážit, „zda tato protiprávnost postačuje pro vyvození kárné odpovědnosti; tedy, zda dosahuje (alespoň) minimální intenzity pro konstatování, že se jedná o kárné provinění“ (viz též např. rozhodnutí kárného soudu sp. zn. 11 Kss 1/2017).

K § 29

Sjednocuje se lhůta pro zánik kárné odpovědnosti státního zástupce (vedoucího státního zástupce, náměstka vedoucího státního zástupce) s lhůtou pro zánik kárné odpovědnosti soudce (předsedy soudu, místopředsedy soudu). Dvouletá lhůta pro zánik kárné odpovědnosti soudců byla součástí právního řádu do nabytí účinnosti zákona č. 314/2008 Sb., do té doby byla stanovená shodná (dvouletá) lhůta i pro podání kárného návrhu. Uvedeným zákonem došlo k prodloužení lhůty pro podání kárného návrhu na tři roky a v návaznosti na to došlo

i k prodloužení lhůty pro zánik odpovědnosti soudců za kárné provinění (viz důvodová zpráva ke změně § 89 zákona o soudech a soudcích obsažené v zákoně č. 314/2008 Sb. – „*vzhledem k tomu, že se v § 9 odst. 1 zákona o řízení ve věcech soudců a státních zástupců prodloužuje objektivní lhůta pro podání návrhu na 3 roky, je třeba stejným způsobem prodloužit i lhůtu pro zánik odpovědnosti za kárné provinění*“); obdobná změna však ve vztahu k státním zástupcům provedena nebyla, pro odchylnou úpravu přitom není dán racionální důvod.

K § 30 odst. 1

Přebírá se stávající úprava, kde se pouze, v návaznosti na zavedení nového kárného provinění vedoucího státního zástupce, zpřesňuje, že v odstavci 1 uvedená kárná opatření jsou opatřeními, která je možné uložit za spáchání kárného provinění státního zástupce. Dále dochází k úpravě terminologie a k jejímu sjednocení s terminologií užívanou zákonem o soudech a soudcích, podle které se zahazuje kárné opatření, nikoli postih.

K § 30 odst. 2

Spolu se zavedením kárné odpovědnosti vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce je třeba stanovit i možná kárná opatření, která lze za spáchání kárného provinění uložit. Není důvod, proč by se katalog možných kárných opatření, která lze uložit vedoucímu státnímu zástupci nebo náměstkovi vedoucího státního zástupce, měl odchylovat od katalogu kárných opatření, která lze uložit soudním funkcionářům (viz § 88 odst. 2 zákona o soudech a soudcích).

K § 30 odst. 3

Staví se najisto, že je možné uložit vedle kárného opatření odvolání z funkce vedoucího státního zástupce i kárné opatření snížení platu, což by jinak, s ohledem na návěti § 30 odst. 2, mohlo být sporné.

K § 30 odst. 4

V zásadě se přebírá stávající právní úprava upuštění od uložení kárného opatření, kdy dochází k doplnění kritérií pro posouzení dostatečnosti projednání kárného provinění.

K § 30 odst. 5

V tomto ustanovení se doplňuje pravidlo pro ukládání kárného opatření za více kárných provinění téhož státního zástupce, vedoucího státního zástupce nebo jeho náměstka projednaných ve společném řízení, čímž dochází ke sladění s právní úpravou obsaženou v § 88 odst. 4 zákona o soudech a soudcích.

K § 30 odst. 6

Kárné opatření spočívající v odnětí zvýšení platového koeficientu se vůči kárně obviněnému vedoucímu státnímu zástupci nebo náměstkovi vedoucího státního zástupce uplatní až od prvního dne měsíce následujícího po dni právní moci rozhodnutí o uložení tohoto kárného opatření, shodně jako je tomu dnes u kárného opatření snížení platu.

K § 31

Stávající ustanovení § 31 pouze deklaruje existenci jiného právního předpisu, pro nadbytečnost se proto navrhuje jeho zrušení. Namísto toho se na tomto místě upravuje možnost uložit výtku za bagatelní kárná provinění (za „drobné nedostatky a poklesky“ – terminologie užívaná i v oblasti kárné odpovědnosti soudců a exekutorů), která se ze systematických důvodů vyděluje ze současného § 30 odst. 3. Dosavadní úprava se v zásadě přebírá, pouze se zohledňuje, že napříště se kárného provinění podle zákona o státním zastupitelství bude moci dopustit nejen státní zástupce, ale též vedoucí státní zástupce nebo náměstek vedoucího státního

zástupce; uložit výtku, shodně jako v zákoně o soudech a soudcích, bude moci každý orgán správy státního zastupitelství, který může být kárným žalobcem, čímž dochází ke sladění s § 13i.

K § 32

Stávající ustanovení § 32 pouze deklaruje existenci jiného právního předpisu, pro nadbytečnost se proto navrhuje jeho zrušení. Namísto toho se zakotvuje oprávnění provádět šetření před podáním návrhu na zahájení kárného řízení nebo řízení o způsobilosti k výkonu funkce, a to s využitím stávajících prostředků zajišťujících činnost státních zastupitelství (část pátá zákona o státním zastupitelství).

Toto šetření může být provedeno i nižším státním zastupitelstvím, kdy jde v podstatě o určitou formu součinnosti v rámci soustavy státního zastupitelství. Šetření může být ale provedeno i na žádost Ministerstva spravedlnosti, kdy by jinak takovouto součinnost státní zastupitelství poskytnout nemohlo.

K bodu 26 (§ 32a odst. 5)

Novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 193/2012 Sb. byla v trestním řádu vyloučena možnost, aby se státní zástupce nechal v řízení před okresním soudem zastoupit asistentem státního zástupce (důvodová zpráva uvedeného zákona výslovně ke změně § 180 odst. 1 tr. řádu uvádí, že „toto oprávnění zcela vybočuje z úkolů a poslání asistenta státního zástupce“). Navrhovaná změna tudíž dává do souladu znění zákona o státním zastupitelství se zněním trestního řádu (připouští se nicméně, aby i v těchto případech asistent mohl nahlížet do spisu; není dán věcný důvod, proč by asistent do spisu nahlížet nemohl). Zároveň se tato změna promítá i do § 33 odst. 7 zákona o státním zastupitelství (viz příslušný novelizační bod této části), který v současném znění rovněž počítá s možností, že státního zástupce může v řízení před okresním soudem zastoupit jeho asistent.

K bodu 27 (§ 33 odst. 7)

Z poznatků praxe vyplývá vhodnost rozšířit výčet jednoduchých úkonů státního zástupce nebo státního zastupitelství, které jsou oprávněni provádět právní čekatelé, tak, aby zahrnoval i oblast netrestní působnosti státního zastupitelství. Samozřejmě i na netrestním úseku by byl právní čekatel nadále oprávněn vykonávat pouze jednoduché úkony státního zástupce (resp. státního zastupitelství) nebo administrativní činnosti, které je s ohledem na délku své dosavadní praxe, své odborné znalosti a schopnosti schopen zvládnout. Zastoupení nic nemění na odpovědnosti státního zástupce za provedení daného úkonu. Současné znění zákona o státním zastupitelství připouští účast právních čekatelů pouze v trestním řízení (viz § 33 odst. 7 zákona o státním zastupitelství), v jiných věcech takováto možnost dána není. Pro budoucí profesní vývoj právních čekatelů by bylo nesporným přínosem, pokud by právní čekatelé mohli zastoupit státního zástupce i v jiném než pouze v trestním řízení; shodně jako v trestním řízení však bude toto zastoupení před soudem možné pouze v řízení před okresním soudem. Zároveň se do textu promítá i další omezení plynoucí z § 180 odst. 1 tr. řádu, který vylučuje takové zastoupení v řízení o schválení dohody o vině a trestu.

Pověření právního čekatele k provedení úkonu nebo činnosti musí být zadokumentováno. Navrhovaná změna zajistí kvalitnější přípravu právních čekatelů na budoucí výkon profese státního zástupce, povede k jejich odbornému růstu, účast u jednotlivých úkonů přispěje k jejich budoucí samostatnosti a posiluje je v odpovědnosti za provedení takového úkonu.

K čl. II – přechodná ustanovení

K bodům 1 až 3

K obměně vedoucích státních zástupců dojde k návaznosti na to, kdy byli do funkce jmenováni, tj. délka přechodného období bude navázána na délku dosavadního působení vedoucích státních zástupců ve funkci vedoucího státního zástupce. Navrhovaný mechanismus umožní plynulou obměnu vedoucích státních zástupců. Všem vedoucím státním zástupcům je přitom garantováno, že od nástupu do své funkce budou vykonávat alespoň jedno funkční období, což platí i pro nejvyššího státního zástupce.

K bodu 4

Jednoznačně se stanoví, že nově zakotvený zákaz opakování výkonu funkce nejvyššího státního zástupce a omezení jmenovat vrchního nebo krajského státního zástupce u téhož státního zastupitelství se vztahuje i na vedoucí státní zástupce (na vrchní a krajské státní zástupce i na nejvyššího státního zástupce), kteří vykonávají svoji funkci ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Tj. nejvyšší státní zástupce, který svoji funkci bude vykonávat ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, již nebude moci být znovujmenován do této funkce, stávající krajští a vrchní státní zástupci pak budou moci být jednou u téhož státního zastupitelství po výběrovém řízení znovujmenováni.

K bodu 5

Podle nové právní úpravy již nebude možné, aby ministr spravedlnosti odvolal okresního, krajského nebo vrchního státního zástupce z výkonu jejich funkce. Pokud však řízení o některém takovém návrhu nebylo dokončeno (tj. byl-li podán přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona návrh na odvolání z funkce vrchního, krajského nebo okresního státního zástupce podle § 10 odst. 4 zákona č. 283/1993 Sb. ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, rozhodnutí ministra spravedlnosti o odvolání z výkonu funkce vedoucího státního zástupce je předmětem přezkumu správního soudu, nebo pokud toto rozhodnutí ministra spravedlnosti bylo správním soudem zrušeno a vráceno ministru spravedlnosti k novému projednání a rozhodnutí), dokončí se podle stávajících předpisů.

K bodu 6

Nově zakotvenou informační povinnost o tzv. vedlejších činnostech se navrhuje vztáhnout až na činnosti vykonávané po nabytí účinnosti tohoto zákona.

K části druhé – změna zákona o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců

Právní úprava, zda a v jaké výši přísluší státnímu zástupci plat při dočasném zproštění výkonu funkce státního zástupce, je v současné době řešena jak v zákoně o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců (pro případy dočasného zproštění podle § 22 odst. 2 zákona o státním zastupitelství), tak v § 22 odst. 5 zákona o státním zastupitelství (pro případy dočasného zproštění podle § 22 odst. 1 zákona o státním zastupitelství).

Právní úpravu platových nároků státních zástupců, kteří byli dočasně zproštěni výkonu své funkce, se navrhuje koncentrovat do zákona č. 201/1997 Sb. a zároveň do této úpravy promítnout i nové důvody, pro které může být státní zástupce dočasně své funkce zproštěn. V těchto případech bude státnímu zástupci příslušet plat státního zástupce, pokud nebude pobírat jinou odměnu za výkon funkce (v případě, kdy dojde k dočasnému zproštění funkce státního zástupce z důvodu jmenování do funkce soudce Ústavního soudu, tak plat státnímu zástupci příslušet nebude, neboť bude pobírat plat podle § 17 a násl. zákona č. 236/1995 Sb.; v případě výkonu funkce soudce, asistenta soudce nebo obdobné funkce u mezinárodního

soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu mu pak bude příslušet plat jen tehdy, pokud mu odměnu za výkon funkce v zahraničí neposkytuje tento mezinárodní soud, mezinárodní trestní tribunál nebo obdobný mezinárodní soudní orgán).

Byť se v případě státních zástupců nejedná o nezávislost ve smyslu nezávislosti soudní, přesto je i v případě státních zástupců, které lze zahrnout do obecného pojmu justice a kteří se podílejí v rámci svých kompetencí na výkonu spravedlnosti, namísto požadavek určitého stupně nezávislosti jejich postavení a nezávislosti při výkonu kompetencí státního zastupitelství. Z uvedených důvodů byl proto zákonodárcem zvolen v podstatě shodný princip odměňování jako u soudců. I státním zástupcům proto vzniká nárok na plat a některé další náležitosti

- a) výhradně na základě zákona (zákona č. 201/1997 Sb.),
- b) náleží jim, s výjimkou cestovních náhrad, které se řídí zákoníkem práce, pouze ty náležitosti, které upravuje zákon o platu státních zástupců,
- c) zákonem o platu státních zástupců jsou vyloučeny jakékoli nenárokové složky, o nichž by mohly rozhodovat orgány státní správy státního zastupitelství.

Odměňování podle platových předpisů pro oblast veřejných služeb a správy (zákoník práce, nařízení vlády č. 341/2017 Sb., nařízení vlády č. 222/2010 Sb.) je z uvedených důvodů vyloučeno. Okolnost, že soudci i státní zástupci, jejichž odměňování se řídí zvláštními zákony koncipovanými na základě odlišných principů, nežli jsou úpravy platné pro jiné skupiny zaměstnanců ve veřejných službách a správě, přitom nemění nic na tom, že zdrojem odměňování je u těchto různých skupin státní rozpočet.

Pokud je státní zástupce dočasně přidělen k Ministerstvu spravedlnosti nebo Justiční akademii, dochází k dočasnému zproštění výkonu funkce státního zástupce, ale funkce státního zástupce mu nezaniká; tj. i nadále se jedná o státního zástupce, není uzavírána pracovní smlouva s Ministerstvem spravedlnosti nebo s Justiční akademií, není přijímán do služebního poměru (se všemi podmínkami, které pro to stanovuje služební zákon) apod. Důvodem dočasného přidělení státního zástupce podle § 19a odst. 1 zákona o státním zastupitelství je přitom zájem Ministerstva spravedlnosti nebo Justiční akademie na využití zkušeností státního zástupce, což je ostatně i zákonná podmínka pro takové přidělení (§ 19a odst. 1 poslední věta zákona o státním zastupitelství).

Státní zástupce dočasně přidělený k Ministerstvu spravedlnosti nebo Justiční akademii zde nevykonává činnosti např. běžné administrativní síly nebo osob zajišťující provoz, ale jsou využívány jeho zkušenosti státního zástupce, které zaměstnanci Ministerstva spravedlnosti nebo Justiční akademie nemají, resp. ani nemohou mít (obvykle se jedná o využití praktických zkušeností s fungováním soustavy státního zastupitelství či justice jako celku nebo s praktickým výkonem působnosti v oblasti trestní či mimotrestní působnosti státního zastupitelství). Ostatně, pokud by ředitel Justiční akademie či ministerstvo rozhodovalo o platu státního zástupce a státní zástupce byl, byť dočasně, v tomto pohledu považován za „běžného zaměstnance“, mohlo by tímto způsobem docházet i k nepřípustné ingerenci orgánů státní správy do činnosti státních zástupců.

Reálně se při dočasném přidělení státního zástupce k Ministerstvu spravedlnosti nebo k Justiční akademii na jeho postavení nic nemění, což má svůj odraz i ve skutečnosti, že mu náleží jeho dosavadní plat. Pokud má státní zástupce v rámci dočasného přidělení podle § 19a odst. 1 zákona o státním zastupitelství využívat své zkušenosti získané výkonem funkce státního zástupce, jde o celkové využívání jeho kompetence jako státního zástupce a je tedy namíste, aby byl nadále i jako státní zástupce odměňován. Platové ohodnocení státního zástupce je důležitou hodnotou zajištění jeho specifické funkce (jak byla např. popsána v judikatuře Ústavního soudu – srov. např. rozhodnutí Pl. ÚS 17/10).

Odlišná situace je u odměňování v případech dočasného zproštění výkonu funkce státního zástupce z důvodu výkonu funkce soudce Ústavního soudu, výkonu funkce soudce nebo asistenta soudce u mezinárodního soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu – v tomto případě je postavení státního zástupce zcela odlišné proti situaci dočasného přidělení k Ministerstvu spravedlnosti nebo k Justiční akademii, kdy nejde o využití jeho zkušeností jako státního zástupce, ale o výkon činnosti soudce Ústavního soudu, soudce mezinárodního soudu či funkce obdobné.

Tato úprava koresponduje s úpravou obsaženou v § 99 odst. 4 zákona o soudech a soudcích.

K části třetí – změna zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

K bodům 1 až 3 a 5 až 16 [§ 1, § 2 písm. a), § 4a odst. 7, § 9 odst. 2 a 3, § 12 odst. 3 písm. b) a c), § 14 písm. b) a c), § 16 odst. 4 písm. b) a c), § 20 odst. 1 písm. b) a c), § 22 odst. 1, § 23 odst. 1 a 2 a § 24]

Navrhované zavedení nového druhu kárného provinění vedoucího státního zástupce nebo náměstka vedoucího státního zástupce je nutno promítnout do jednotlivých ustanovení zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Především musí být ustanovení zákona č. 7/2002 Sb. výslovně vztažena i na projednávání těchto otázek, a to provedením úpravy jeho § 1 a 2. V návaznosti na tuto změnu je třeba příslušně upravit (obdobně jako u funkcionářů soudů) i další ustanovení zákona (§ 4a, § 9, § 12, § 14, 16, § 20, § 22, § 23 a § 24).

K bodu 4 (§ 8 odst. 6)

Podle navrhované právní úpravy mohou být nejvyšší státní zástupce a ostatní vedoucí státní zástupci i jejich náměstci odpovědní za kárné provinění vedoucího státního zástupce nebo kárné provinění náměstka vedoucího státního zástupce. Je proto třeba stanovit, kdo může v těchto případech vystupovat v roli kárného žalobce. Navrhovaná právní úprava tak stanoví okruh osob, které mohou podat návrh na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti vedoucího státního zástupce a náměstka vedoucího státního zástupce – oprávnění podat kárnou žalobu je přitom nastaveno obdobně jako v případě kárných žalob podávaných na státní zástupce.

K části čtvrté – účinnost

Datum nabytí účinnosti tohoto zákona je stanoveno s přihlédnutím k předpokládané délce legislativního procesu.

Dřívější datum účinnosti se navrhuje u ustanovení, kterým se zavádí nový důvod pro dočasné zproštění výkonu funkce státního zástupce z důvodu jeho jmenování do funkce soudcem nebo asistentem soudce mezinárodního soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu nebo z důvodu jeho pověření výkonem obdobné funkce u mezinárodního soudu, mezinárodního trestního tribunálu nebo obdobného mezinárodního soudního orgánu (navrhovaný § 22 odst. 1) a u ustanovení, která na tuto změnu navazují. Uvedená ustanovení směřují k bezprostřednímu odstranění mezery, která je ve stávajícím zákoně, a v současné době je pouze obtížně uspokojivě řešitelná – odstranění tohoto stavu lze považovat za naléhavý obecný zájem předvídaný § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů, na jehož základě lze stanovit dřívější den nabytí účinnosti právního předpisu než k 1. lednu nebo k 1. červenci

kalendářního roku. Současně tato navrhovaná změna nepřináší žádné organizační obtíže nebo finanční nároky, které by předsunutí účinnosti těchto ustanovení bránily.

V Praze dne 24. 5. 2023

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.

podepsáno elektronicky

Ministr spravedlnosti:

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.

podepsáno elektronicky